

Opdrachtgever

SVB

Opdrachtnemer

SVB / mr. Hatice Dogan, mr. drs.
Marjolein van Everdingen en mr. drs.
Marjan Ydema-Gutjahr

Onderzoek

Leeftijdsgrenzen in de sociale zekerheid
(SVB)

Startdatum – 1 januari 2011

Einddatum – 1 november 2011

Categorie

*Maatschappelijke en demografische
ontwikkelingen*

Recht doen aan generaties

Doel en vraagstelling

Dit onderzoek inventariseert welke socialezekerheidswetgeving, inclusief aanpalende fiscale wetgeving, onderscheid maakt naar leeftijd of geboortjaar. We bekijken welke rechtvaardiging voor dit onderscheid wordt geboden. Daarbij gebruiken we de parlementaire geschiedenis als bron. Daarnaast beschrijven we de jurisprudentie over deze leeftijdsgrenzen.

Conclusie

Een juridisch onderzoek naar geboortedata als leeftijdsgrens in de sociale zekerheid. De meeste regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens zijn overgangsrechtelijke regelingen, waarbij uitzonderingen worden gecreëerd voor bepaalde generaties. De wetgever motiveert bijna altijd waarom hij voor een bepaalde leeftijdsgrens kiest. Meestal wil de wetgever een bepaalde generatie beschermen tegen onevenredig negatieve effecten van een wijziging in de sociale zekerheid. Daarnaast spelen ook praktische redenen en juridische motieven een rol bij de keuze voor een bepaalde geboortedatum als leeftijdsgrens. Uit deze redenen vloeit niet direct een bepaalde leeftijdsgrens voort. Het is vaak wel mogelijk om globaal aan te geven dat voor een bepaalde groep een uitzondering moet worden gemaakt (bijvoorbeeld oudere arbeidsongeschikten), maar het is moeilijk om deze groep af te bakenen (vanaf welke leeftijd is een arbeidsongeschikte oud?). Dit maakt de keuze van de wetgever vrijwel altijd arbitrair. De rechter oordeelt bijna altijd dat een leeftijdsgrens in de vorm van een geboortjaar weliswaar arbitrair is, maar dat van leeftijdsdiscriminatie geen sprake is. In alle uitspraken over de besproken leeftijdsgrenzen oordeelt de rechter dat onderscheid naar leeftijd gerechtvaardigd is. Bij een beoordeling van een geboortedatum als leeftijdsgrens is de rechter terughoudend en gunt hij de wetgever veel ruimte.

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/emayu4cq>

onderzoeksrapport

Recht doen aan generaties

Een juridisch onderzoek naar geboortedata
als leeftijdsgrens in de sociale zekerheid

onderzoeksrapport

Recht doen aan generaties

Een juridisch onderzoek naar geboortedata als leeftijdsgrens in de sociale zekerheid

auteurs: mr. Hatice Dogan, mr. drs. Marjolein van Everdingen en mr. drs. Marjan Ydema-Gutjahr¹

---

¹ Met dank aan Robert Olieman, Annemiek Slováček, Maaïke Sol – Bronk, Marjolein Quené en Trudy Werner – de Buck voor het commentaar op een conceptversie van dit onderzoek. Met dank aan Tineke Hummel voor haar commentaar op de paragrafen over fiscale regelingen. Met dank aan Marjolein Quené voor het bedenken van de tabel uit paragraaf 1.3.1.

INHOUDSOPGAVE

1	Hoofdpijnen van het rapport	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Opzet van het rapport Recht doen aan generaties	5
1.3	Samenvatting en conclusies	5
1.3.1	De keuze van de wetgever voor een geboortedatum als leeftijdsgrens	5
1.3.2	Het oordeel van de rechter over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens	9
2	De keuze van de wetgever voor een geboortedatum als leeftijdsgrens	10
2.1	Geboren in de jaren veertig of eerder	10
2.1.1	De overgangsvoordelen in de Algemene Ouderdomswet	10
2.1.2	De Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening..	11
2.1.3	De houdbaarheidsbijdrage in de fiscale wetgeving	12
2.1.4	De Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten	13
2.1.5	De Algemene nabestaandenwet.....	15
2.1.6	De afschaffing van de toeslag in de Algemene Ouderdomswet	16
2.1.7	De Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling.....	17
2.2	Geboren in de jaren vijftig of eerder	19
2.2.1	De Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW)	19
2.2.2	De compensatie van de loonkosten van oudere langdurig werklozen in de Ziektewet.....	20
2.2.3	De tijdelijke overgangsregeling bij de Algemene nabestaandenwet	22
2.2.4	De herbeoordeling in de arbeidsongeschiktheidswetten en het Schattingsbesluit.....	23
2.2.5	De verhoging van de pensioenleeftijd.....	24
2.3	Geboren in de jaren zestig of eerder	26
2.3.1	Het afbouwen van de uitbetaling van de algemene heffingskorting	26
2.4	Geboren in de jaren zeventig of eerder	27
2.4.1	De Toeslagenwet (TW)	27
2.5	Geboren in de jaren negentig of eerder	29
2.5.1	De kwalificatieplicht in de Algemene Kinderbijslagwet en de Algemene nabestaandenwet.....	29
2.5.2	Afschaffing van de progressie in de Algemene Kinderbijslagwet	29

3	Het oordeel van de rechter over regelingen met een geboortedatum als leeftijd grens	31
3.1	Toetsing aan het recht op gelijke behandeling.....	31
3.1.1	De fasen van de toetsing	31
3.1.2	De gronden van de toetsing.....	32
3.2	Uitspraken over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens	33
3.2.1	De overgangsvoordelen in de Algemene Ouderdomswet	34
3.2.2	De Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening..	34
3.2.3	De Algemene nabestaandenwet.....	34
3.2.4	De Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling.....	35
3.2.5	De tijdelijke overgangsregeling bij de Algemene nabestaandenwet	36
3.2.6	De herbeoordeling in de arbeidsongeschiktheidswetten en het Schattingsbesluit.....	36
4	Literatuurlijst	38
5	Lijst van afkortingen	39
6	Bijlage: regelingen die verwijzen naar een geboortedatum	41
6.1	Geboren in de jaren veertig	41
6.2	Geboren in de jaren vijftig	46
6.3	Geboren in de jaren zestig	49
6.4	Geboren in de jaren zeventig	49
6.5	Geboren in de jaren negentig	49

1 HOOFDLIJNEN VAN HET RAPPORT

1.1 Inleiding

Verplaats u eens in de positie van deze twee broers: de ene broer is geboren in 1949 en de andere in 1950. De oudste broer heeft wel recht op een toeslag als hij 65 jaar wordt, maar de jongste broer niet. De Algemene Ouderdomswet (AOW) bevat namelijk een leeftijdsgrens: personen die vanaf 2015 65 jaar worden, hebben geen recht op een toeslag. In de sociale zekerheid komt het vaker voor dat regelingen alleen gelden voor personen die in een bepaalde periode zijn geboren. Waarom kiest de wetgever voor een bepaalde geboortedatum als leeftijdsgrens in de sociale zekerheid? En wat vindt de rechter hiervan? Deze vragen staan centraal in dit onderzoeksrapport. Het rapport beschrijft Nederlandse regelingen op het terrein van de sociale zekerheid. Daarbij komen ook enkele fiscale regels aan bod. Regelingen met een beperkt belang zijn buiten beschouwing gelaten.²

1.2 Opzet van het rapport Recht doen aan generaties

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

- > samenvatting en conclusies (paragraaf 1.3);
- > beschrijving van regelingen die verwijzen naar een geboortedatum (hoofdstuk 2). Dit hoofdstuk beschrijft ook hoe de wetgever de keuze voor een bepaalde geboortedatum motiveert;
- > analyse van uitspraken waarin de rechter oordeelt over regelingen die verwijzen naar een geboortedatum (hoofdstuk 3). Het gaat hierbij om uitspraken waarin de rechter toetst aan het recht op gelijke behandeling;
- > literatuurlijst (hoofdstuk 4);
- > lijst van afkortingen (hoofdstuk 5);
- > bijlage met de tekst van regelingen die verwijzen naar een geboortedatum (hoofdstuk 6).

1.3 Samenvatting en conclusies

1.3.1 De keuze van de wetgever voor een geboortedatum als leeftijdsgrens

Dit onderzoeksrapport beschrijft zestien regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens:

- > zeven regelingen voor personen geboren in de jaren veertig of eerder;
- > vijf regelingen voor personen geboren in de jaren vijftig of eerder;
- > één regeling voor personen geboren in de jaren zestig of eerder;
- > één regeling voor personen geboren in de jaren zeventig of eerder;
- > twee regelingen voor personen geboren in de jaren negentig of eerder.

---

2 Het gaat hierbij om oude regelingen of regelingen met een beperkt belang voor de uitvoeringspraktijk, namelijk art. 63d Anw, art. XIV Invoeringswet nieuwe en gewijzigde arbeidsongeschiktheidsregelingen, art. 9 lid 1 Liquidatiewet ongevallenwetten, art. 2 Tijdelijke wet beperking inkomensgevolgen arbeidsongeschiktheidscriteria, art. 3:6 lid 2 Wajong, art. 40 en 41 Wet algemene ouderdomsverzekering BES, art. XVI Wet terugdringing beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen, art. 122c lid 1 Wfsv, art. III Wijzigingsbesluit Regeling ziektekostenvoorziening defensiepersoneel, art. 5 Regeling eenmalige uitkering zelfstandigen, art. 2, 3 en 4 Tijdelijke Regeling ziektekostencompensatie gepensioneerd politiepersoneel en art. 16 Regeling zorgaanpak AWBZ.

Soort regeling met een geboortedatum als leeftijdsgrens

De meeste regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens zijn overgangsrechtelijke regelingen. Deze regelingen creëren uitzonderingen voor bepaalde generaties bij de invoering van een nieuwe regeling of de wijziging (meestal versobering) van een bestaande regeling.

Voorbeelden van overgangsrecht bij de invoering van een nieuwe regeling staan in de AOW (de overgangsvoordelen), de Algemene nabestaandenwet (de nabestaandenuitkering en de tijdelijke overgangsregeling) en de Toeslagenwet (TW). Ook bij de invoering van de Regeling vrijstelling verplichtingen WW is een overgangsmaatregel ingesteld. Deze regeling is inmiddels vervangen door een andere regeling, waarbij de overgangsmaatregel is behouden.

Voorbeelden van overgangsrecht bij de wijziging van een bestaande regeling zijn:

- > het afschaffen van de AOW-toeslag;
- > de overgangsregelingen bij de afschaffing van de fiscale faciliteiten voor vervroegde uittreding (VUT) en prepensioen;
- > het overgangsrecht in de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en de Algemene nabestaandenwet (Anw), dat verband houdt met het invoeren van de kwalificatieplicht in deze wetten;
- > het overgangsrecht bij het afschaffen van de progressie in de AKW.

Daarnaast houdt de wetgever rekening met bepaalde generaties door nieuwe regels stapsgewijs in te voeren. Voorbeelden van de geleidelijke invoering van nieuwe regels zien we bij het invoeren van de houdbaarheidsbijdrage, het herbeoordelen van arbeidsongeschikten, het verhogen van de pensioenleeftijd en het afbouwen van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting.

Leeftijdsgrenzen komen ook voor bij tijdelijke regelingen. De wetgever kan een regeling namelijk een tijdelijk karakter geven door de doelgroep van de regeling te beperken tot personen die in een bepaalde periode zijn geboren. De wetgever heeft hiervoor gekozen bij de tegemoetkoming pensioenverevening, de inkomensvoorziening voor oudere werklozen en de compensatie van de loonkosten van oudere langdurig werklozen in de Ziektewet (ZW).

De inkomenseffecten van de regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens

Vaak hebben regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens inkomenseffecten voor bepaalde geboortecohorten. Er is sprake van een positief inkomenseffect als de regeling voor een bepaalde generatie een uitkering behoudt of creëert, zoals bij de invoering van de TW-toeslag of de inkomensvoorziening voor oudere werklozen. Ook het behouden van (gunstige) voorwaarden (of het creëren daarvan) voor bepaalde generaties levert een positief inkomenseffect op. Denk hierbij aan het behouden van vrijstellingen voor bepaalde werklozen en de creatie van extra stortingsmogelijkheden in de levensloopregeling.

Er is sprake van een negatief inkomenseffect als een uitkering wordt afgeschaft, bijvoorbeeld de afschaffing van de AOW-toeslag. Ook het invoeren van een extra bijdrage, zoals de houdbaarheidsbijdrage, leidt tot een negatief inkomenseffect. Tot slot kan het

veranderen van de uitkeringsvoorwaarden leiden tot een negatief inkomenseffect, zoals bij de verhoging van de pensioenleeftijd en de invoering van de strengere criteria in het Schattingsbesluit. De positieve en negatieve inkomenseffecten zijn in onderstaande tabel per geboortecohort van vijf jaar weergegeven.

	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99
AOW-overgangsvoordelen	+											
Enmalige tegemoetkoming pensioenverevening	+											
Houdbaarheidsbijdrage in fiscale wetgeving		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vrijstellingen voor WW- en WGA-gerechtigden	+	+										
Anw-nabestaandenuitkering	+	+										
Afschaffing AOW-toeslag			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fiscale faciliteiten voor VUT en prepensioen	+	+										
Extra stortingsmogelijkheid in de levensloopregeling			+									
Inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW)	+	+	+	+								
Compensatie loonkosten van oudere langdurig werklozen in ZW	+	+	+									
Anw-overgangsregeling			+	+								
Strengere criteria Schattingsbesluit				-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verhoging pensioenleeftijd naar 66 en 67				-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afbouw overdracht algemene heffingskorting					-	-	-	-	-	-	-	-
Recht op TW-toeslag	+	+	+	+	+	+	+					
Invoering kwalificatieplicht in de AKW/Anw											-	-
Afschaffing progressie in AKW												-

Uit de tabel blijkt dat de generaties geboren voor 1955 vooral positieve inkomenseffecten ervaren. De personen die daarna zijn geboren ervaren vooral negatieve effecten. Dit geldt in het bijzonder voor de personen geboren na 1972 (de zogenaamde 1990-generatie). Zij ervaren alleen negatieve inkomenseffecten.

Motiveren van de keuze voor een bepaalde geboortedatum

De wetgever motiveert bijna altijd waarom hij voor een bepaalde geboortedatum kiest.³ De manier waarop hij deze keuze onderbouwt, varieert. Soms noemt de wetgever alleen een bepaalde reden, zoals de slechte arbeidsmarktpositie van oudere arbeidsongeschikten. Maar het komt ook voor dat de wetgever zijn motivering onderbouwt met cijfers, een

3 Bij de regelingen die in hoofdstuk 2 zijn beschreven, ontbrak slechts tweemaal een motivering: bij de tweede aanpassing van de leeftijdsgrens in het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten en de WAO, WAZ en Wajong-oud (zie paragraaf 2.2.4) en bij de keuze voor de geboortedatum 1 januari 1963 bij afbouwen van de uitbetaling van de algemene heffingskorting (zie paragraaf 2.3.1).

verwijzing naar een onderzoeksrapport of een verwijzing naar een advies van de Sociaal-Economische Raad (SER), de Emancipatieraad of een ad hoc commissie. Tegelijkertijd is het opvallend dat de wetgever erkent dat de keuze voor een bepaalde leeftijdsgrens arbitrair is. In het debat over de invoering van de Anw noemde staatssecretaris Linschoten vrijwel elke grens arbitrair. En bij het afbouwen van de uitbetaling van de algemene heffingskorting vonden zowel het kabinet als Kamerlid Vendrik elke leeftijdsgrens enigszins arbitrair. Op het eerste gezicht lijkt dit niet met elkaar te rijmen: hoe is het mogelijk om een leeftijdsgrens te onderbouwen als eigenlijk elke leeftijdsgrens arbitrair is? Het meest voor de hand liggende antwoord op deze vraag is dat het wel mogelijk is om globaal aan te geven dat een bepaalde leeftijdsgroep extra bescherming verdient, maar dat het moeilijk is om deze groep precies af te bakenen. Bij oudere arbeidsongeschikten gaat het bijvoorbeeld niet om personen van 25 jaar. Maar het is moeilijk om aan te geven vanaf welke leeftijd een arbeidsongeschikte wel oud is.

Perspectief: redeneren vanuit jouw eigen generatie

Bij het bepalen van een leeftijdsgrens kijken politici ook naar hun eigen generatie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit Kamerdebatten over leeftijdsgrenzen. Tijdens het debat over de leeftijdsgrens bij de nabestaandenuitkering vond Kamerlid Kalsbeek-Jasperse vrouwen tussen de 40 en 45 jaar nog jong. Zij gaf toe dat dit misschien kwam omdat ze zelf op dat moment 40 jaar was. En toen Kamerlid Vendrik de leeftijdsgrens in het debat over de heffingskorting wilde wijzigen van 1972 naar 1960 bleek dat hij vanuit zijn eigen situatie redeneerde. Hij was zelf geboren in 1960 en vond het niet nodig om voor deze generatie de overdraagbare heffingskorting te handhaven.

De redenen om een uitzondering te maken voor een geboortecohort

Waarom wil de wetgever een uitzondering maken voor bepaalde leeftijdsgroepen? In de meeste gevallen is een bepaalde generatie nog niet klaar voor een nieuwe regeling of een wijziging van een bestaande regeling. Dit hangt samen met de volgende omstandigheden:

- > hun positie op de arbeidsmarkt is niet goed. Volgens de wetgever geldt dit voor vrouwen, werklozen en arbeidsongeschikten van een bepaald geboortecohort;⁴
- > ze kunnen geen alternatieve voorziening treffen, zoals het sluiten van een particuliere verzekering, langer doorwerken of het opbouwen van een levenslooptegoed;⁵
- > er is sprake van een traditionele rolverdeling waarbij de man kostwinner is en de vrouw vooral huishoudelijke taken en gezinstaken verricht.⁶

Het is ook mogelijk dat de wetgever juist de nadruk legt op de omstandigheden van jongere generaties, bijvoorbeeld de stijgende arbeidsparticipatie, de voortschrijdende individualisering en de toenemende betekenis van aanvullende pensioenen.⁷

De keuze voor een bepaald geboortecohort kan ook zijn ingegeven door praktische redenen, zoals uitvoeringskosten, de noodzaak van voorbereidingstijd, de samenhang met andere regelingen en de datum waarop een regeling in werking treedt.⁸ Verder kunnen ook juridische motieven meespelen, zoals het tegemoetkomen aan gevoelens van onrecht,

4 Zie paragrafen 2.1.4, 2.1.5, 2.2.1, 2.2.2 en 2.2.4.

5 Zie paragrafen 2.1.3, 2.1.6, 2.1.7, 2.2.3 en 2.2.5.

6 Zie paragrafen 2.4.1 en 2.3.1.

7 Zie paragraaf 2.1.2, 2.1.5 en 2.1.6.

8 Zie paragrafen 2.1.1, 2.1.4, 2.1.6, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.5.1 en 2.5.2.

het honoreren van gewekte verwachtingen en voorkomen dat oude werknemers in een nadeligere positie komen dan jonge werknemers.⁹

Terugkomen van de keuze voor een geboortedatum

Tot slot valt op dat de wetgever soms terugkomt op de keuze voor een bepaalde geboortedatum. Het komt bijvoorbeeld voor dat het kabinet op aandringen van de Tweede Kamer een leeftijdsgrens aanpast. Dit is bijvoorbeeld gebeurd bij de leeftijdsgrens in de Anw. Het kabinet wilde de leeftijdsgrens 'geboren voor 1 januari 1945' hanteren. Naar aanleiding van de motie Kalsbeek-Jasperse c.s. is de leeftijdsgrens bijgesteld naar personen die zijn geboren voor 1 januari 1950.

Het komt ook voor dat de wetgever de leeftijdsgrens aanpast nadat een wet in werking is getreden. Bij de herbeoordelingsoperatie van arbeidsongeschikten is dit zelfs tweemaal gebeurd. In eerste instantie gold het aangescherpte Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten niet voor arbeidsongeschikten die voor 2 juli 1949 waren geboren. Een jaar later werd de leeftijdsgrens aangepast en golden de strengere criteria ook niet voor arbeidsongeschikten geboren in de periode vanaf 2 juli 1949 tot en met 1 juli 1954. En vanaf 22 februari 2007 geldt het nieuwe Schattingsbesluit ook niet voor arbeidsongeschikten geboren voor 2 juli 1959. Een ander voorbeeld is de geplande verlenging van de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW). Deze regeling geldt nu voor werklozen die zijn geboren voor 1 juli 1951. Het kabinet wil de IOW beschikbaar stellen voor werklozen die zijn geboren voor 1 januari 1956.

1.3.2 Het oordeel van de rechter over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens

De rechter vindt een geboortedatum als leeftijdsgrens tot op zekere hoogte arbitrair. Van leeftijdsdiscriminatie is echter geen sprake. Dat blijkt uit zes uitspraken waarin de rechter regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens toetst aan het recht op gelijke behandeling. Bij analyse van deze uitspraken valt het volgende op:

- > de rechter geeft in elke uitspraak duidelijk aan tussen welke groepen een onderscheid wordt gemaakt. Meestal gaat het hierbij om personen die voor een bepaalde datum zijn geboren en personen die op of na die datum zijn geboren. De rechter gaat niet in op de vraag of er sprake is van vergelijkbare gevallen;
- > de rechter verwijst vaak en uitgebreid naar de motivering van de wetgever. Een verwijzing naar de parlementaire geschiedenis ontbreekt alleen in een uitspraak over de overgangsvoordelen in de AOW;
- > de rechter toetst terughoudend als hij nagaat of een onderscheid toelaatbaar is. Bij deze terughoudende toetsing spelen de volgende factoren een rol:
  - de wetgever heeft een ruime beoordelingsmarge en (bij maatregelen op sociaal en economisch gebied) een grote mate van beleidsvrijheid;
  - een onderscheid naar leeftijd is geen verdacht onderscheid. Bij een onderscheid op basis van een verdacht criterium toetst de rechter wel indringend;
  - de keuze voor een bepaald geboortecohort is tot op zekere hoogte arbitrair.

⁹ Zie paragraaf 2.1.2 en 2.1.7.

2 DE KEUZE VAN DE WETGEVER VOOR EEN GEBOORTEDATUM ALS LEEFTIJDGRENNS

Dit hoofdstuk beschrijft regelingen die verwijzen naar geboortedata en vermeldt waarom de wetgever heeft gekozen voor een bepaalde geboortedatum.

Regelingen kunnen op verschillende manieren verwijzen naar een geboortedatum:

- > een expliciete verwijzing naar een geboortedatum, bijvoorbeeld: geboren voor 1 januari 1950;
- > een impliciete verwijzing naar een geboortedatum, bijvoorbeeld: de werknemer die op 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt;
- > een expliciete verwijzing naar personen die in een bepaalde periode zijn geboren, bijvoorbeeld: de persoon die is geboren op of na 1 januari 1950 en voor 1 juli 1956;
- > een impliciete verwijzing naar personen die in een bepaalde periode zijn geboren, bijvoorbeeld: werknemers die op 31 december 2005 de leeftijd van 51 jaar maar nog niet de leeftijd van 56 jaar hebben bereikt.

De paragrafen van dit hoofdstuk gaan in op regelingen die zijn bedoeld voor personen:

- > geboren in de jaren veertig of eerder (paragraaf 2.1);
- > geboren in de jaren vijftig of eerder (paragraaf 2.2);
- > geboren in de jaren zestig of eerder (paragraaf 2.3);
- > geboren in de jaren zeventig of eerder (paragraaf 2.4);
- > geboren in de jaren negentig of eerder (paragraaf 2.5).

Hoofdstuk 6 bevat een bijlage met de tekst van de artikelen die in dit hoofdstuk zijn besproken.

2.1 Geboren in de jaren veertig of eerder

2.1.1 De overgangsvoordelen in de Algemene Ouderdomswet

De AOW kent een overgangsregeling voor personen die voor 1 januari 1942 zijn geboren.¹⁰ Deze overgangsregeling is bij de inwerkingtreding van de AOW op 1 januari 1957 ingevoerd.¹¹ De AOW heeft een opbouw karakter en koppelt het recht op ouderdomspensioen aan perioden van verzekering. De wet hanteert een maximale verzekeringsduur van vijftig jaar. Opbouw vindt plaats tussen het 15e en 65e levensjaar op grond van verplichte verzekering op basis van wonen of werken in Nederland, eventueel aangevuld met vrijwillige verzekering. Voor elk jaar dat een persoon niet verzekerd is geweest, wordt het ouderdomspensioen met 2% gekort. Als gevolg van dit opbouw karakter konden personen die op 1 januari 1957 ouder dan vijftien jaar waren geen volledig pensioen opbouwen. Voor deze personen is een overgangsregeling getroffen. Deze overgangsregeling houdt in dat de jaren tussen de 15e verjaardag van de verzekerde en 1 januari 1957 met verzekerde jaren worden gelijkgesteld. Deze jaren heten overgangsvoordelen. De verzekerde moet aan drie

10 Art. 55 lid 1 AOW.

11 Art. 43 AOW in de wet van 12 juli 1956, *Stb.* 1956, 281.

voorwaarden voldoen om voor deze overgangsvoordelen in aanmerking te komen:

- > hij moet na zijn 59e jaar zes jaar in Nederland hebben gewoond;
- > hij moet in Nederland wonen; en
- > hij moet de Nederlandse nationaliteit hebben.¹²

De motivering in de parlementaire geschiedenis

Zonder overgangsregeling zouden personen die op 1 januari 1957 al een gevorderde leeftijd hadden bereikt slechts een zeer laag ouderdomspensioen ontvangen. De regering vond dit onaanvaardbaar.¹³ Ook de SER erkende dat een overgangsregeling gewenst was.¹⁴ De SER verwierp een overgangsregeling waarbij alleen personen die na 1 januari 1957 de pensioengerechtigde leeftijd zouden bereiken een ouderdomspensioen zouden ontvangen krachtens de nieuwe wet. Dat zou leiden tot een zeer sterk onderscheid in behandeling van bejaarden, al naar gelang zij voor of na 1 januari 1957 de pensioengerechtigde leeftijd zouden bereiken.

2.1.2 De Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening

De Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening¹⁵ (Regeling pensioenverevening) verwijst impliciet naar het geboortjaar 1942. Deze regeling is namelijk bedoeld voor personen die op 1 juli 2007 als ongehuwde pensioengerechtigde in de zin van de AOW zijn aangemerkt (en op die datum dus 65 jaar of ouder waren).¹⁶ Zij konden bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) een eenmalige tegemoetkoming aanvragen. De Regeling pensioenverevening gold voor personen die zijn gescheiden voor 27 november 1981 en die geen gebruik konden maken de Wet verevening pensioenrechten (Wet VPS).¹⁷ De Regeling pensioenverevening is op 1 januari 2008 vervallen.

De Wet verevening pensioenrechten

De Wet VPS regelt de verdeling van ouderdomspensioen voor personen die na 30 april 1995 zijn gescheiden. De Wet VPS kwam tot stand naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 27 november 1981 in de zaak Boon-van Loon.¹⁸ De wetgever vond pensioenverevening wenselijk voor die gevallen waarin één van de echtgenoten – meestal de vrouw – niet of in onvoldoende mate eigen pensioen had opgebouwd.¹⁹ Het was wenselijk om pensioenverevening wettelijk te regelen, omdat de situatie van een eenzijdige pensioenopbouw nog veel voorkwam vanwege de taakverdeling binnen het huwelijk. Bovendien vond de wetgever een wettelijke regeling nodig uit een oogpunt van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid.

Het arrest van de Hoge Raad

Het arrest van de Hoge Raad in de zaak Boon-van Loon geldt voor echtscheidingen die tussen 27 november 1981 (datum van het arrest) en 30 april 1995 (datum inwerkingtreding Wet VPS) zijn uitgesproken.

12 Art. 55 en 56 AOW.

13 *Kamerstukken II 1954/55, 4009, nr. 3, p. 66.*

14 *Kamerstukken II 1954/55, 4009, nr. 3, p. 52.*

15 *Regeling van 8 december 2006, Stcrt. 2006, 243.*

16 Art. 2 lid 1 Regeling pensioenverevening.

17 Wet van 28 april 1994, *Stb.* 1994, 342.

18 HR 27 november 1981, *NJ* 1982, 503.

19 *Kamerstukken II 1990/91, 21 893, nr. 3, p. 2.*

Verdeling volgens Boon-van Loon houdt in dat de waarde van ouderdoms- en partnerpensioen bij elkaar wordt opgeteld. Vervolgens krijgt de partner de helft van deze waarde. Eén van de overwegingen van de Hoge Raad voor deze pensioenverevening is dat de taakverdeling binnen het huwelijk zodanig is dat één van beiden niet of nauwelijks een eigen pensioenvoorziening opbouwt.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De Regeling pensioenverevening beoogt tegemoet te komen aan gevoelens van onrecht. Aanleiding voor de regeling was een motie van de Kamerleden Mosterd en Verbeet. In deze motie verzochten zij de regering om een regeling te treffen voor mensen die voor 1981 zijn gescheiden en geen gebruik kunnen maken van de Wet VPS.²⁰ Het kabinet moest bij de vormgeving van de regeling lastige afwegingen maken.²¹ Uiteindelijk is gekozen voor een regeling gericht op personen die inmiddels AOW gerechtigd zijn (personen die voor 1 juli 1942 zijn geboren). Daarbij veronderstelt het kabinet dat personen die buiten deze leeftijdsgroep vallen via deelname aan de arbeidsmarkt in een eigen inkomen en aanvullend pensioen konden voorzien. Deze regeling is het minst bezwaarlijk vanuit het oogpunt van maatschappelijke aanvaardbaarheid en uitvoerbaarheid. Het kabinet beseft dat de regeling grofmazig is. Hierdoor vallen mensen buiten de regeling die er naar hun mening wel voor in aanmerking zouden moeten komen. Daarnaast vallen mensen binnen de criteria van de regeling die daar eigenlijk geen aanspraak op zouden mogen maken.

2.1.3 De houdbaarheidsbijdrage in de fiscale wetgeving

De Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) en de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964) kennen een houdbaarheidsbijdrage.²² Deze bijdrage geldt alleen voor draagkrachtige ouderen die na 31 december 1945 zijn geboren. De houdbaarheidsbijdrage is ingevoerd om het draagvlak voor de financiering van de oudedagsvoorziening te verbreden.²³

De houdbaarheidsbijdrage is verwerkt in de schijvenstructuur van de heffing van inkomsten- en loonbelasting en premies volksverzekeringen. De schijven worden in beginsel elk jaar aan de inflatie aangepast. De houdbaarheidsbijdrage maakt hierop een uitzondering: vanaf 1 januari 2011 wordt de bovengrens van de tweede schijf nog maar voor 75% aan de inflatie aangepast. Hierdoor vallen middeninkomens sneller in de derde schijf. Voor personen jonger dan 65 jaar heeft dit nauwelijks financiële gevolgen, omdat de totaaltarieven van de tweede en derde schijf voor hen vrijwel even hoog zijn (respectievelijk 41,95% en 42,00% in 2011). Voor personen van 65 jaar en ouder zijn er wel financiële gevolgen. Het tarief van de derde schijf (42% in 2011) is voor hen namelijk aanzienlijk hoger dan het tarief van de

20 [*Kamerstukken II 2006/07, 30 413, nr. 69.*](#)

21 [*Toelichting bij de Regeling pensioenverevening, Stcrt. 2006, 243, de brief van 1 februari 2008 van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over pensioenverevening, kenmerk AV/PB/07/39869 en Kamerstukken II 2006/07, 30 413, nr. 89, p. 3.*](#)

22 Art. 20a lid 1 Wet LB en art. 2.10 Wet IB 2001 regelen de houdbaarheidsbijdrage. In deze artikelen staat geen leeftijdsgrens. Art. 20b lid 1 Wet LB 1964 en art. 2.10a Wet IB 2001 bevatten de uitzondering op de plicht om een houdbaarheidsbijdrage te betalen. Deze artikelen bevatten wel een leeftijdsgrens. De invoering van de houdbaarheidsbijdrage heeft ook gevolgen voor de vaststelling van het maximum premie-inkomen. Dit is geregeld in art. 8 lid 3 Wfsv. Ook dit artikel bevat een leeftijdsgrens.

23 [*Kamerstukken II 2008/09, 31 704, nr. 3, p. 11.*](#)

tweede schijf (24,05% in 2011). Dit verschil hangt samen met het feit dat 65-plussers geen AOW-premie betalen.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De houdbaarheidsbijdrage geldt niet voor mensen die voor 1 januari 1946 zijn geboren. Het kabinet heeft hen uitgezonderd, omdat zij niet konden anticiperen op invoering van de houdbaarheidsbijdrage (bijvoorbeeld door later te stoppen met werken).²⁴ Het kabinet vond het niet nodig om de volgende generatie (de babyboomers) ook te ontzien.²⁵ Het zou zelfs in strijd zijn met de intergenerationele solidariteit om aan deze groep geen bijdrage te vragen. Daarnaast merkte het kabinet op dat de houdbaarheidsbijdrage de eerste jaren nog heel beperkt is en daarna zeer geleidelijk toeneemt. Voor de babyboomers is het effect dus veel kleiner dan voor latere generaties.

Tijdens de behandeling in de Eerste Kamer bekritiseerde de heer Leijnse van de Partij van de Arbeid het wetsvoorstel.²⁶ Hij wees op de motivering van het kabinet en vroeg zich het volgende af: *Hoe kunnen latere generaties dan wel anticiperen? Dat kunnen zij niet door extra pensioen op te bouwen, want daartoe wordt geen ruimere fiscale mogelijkheid geboden. Bovendien is het op zichzelf geen rechtvaardiging voor het harde generatieonderscheid dat hier in de belastingheffing wordt aangebracht.* In reactie op deze kritiek gaf staatssecretaris De Jager aan dat er een politieke koppeling bestaat tussen de houdbaarheidsbijdrage en de doorwerkbonus.²⁷ De doorwerkbonus en de houdbaarheidsbijdrage maken allebei onderdeel uit van het Belastingplan 2009. De doorwerkbonus is een speciale heffingskorting voor werkende personen van 62 jaar of ouder. In veel gevallen zal het ontvangen van de doorwerkbonus compensatie bieden voor het betalen van de houdbaarheidsbijdrage.

2.1.4 De Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten

De Werkloosheidswet (WW) en de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (Wet WIA) kennen diverse sollicitatie- en re-integratieverplichtingen. Een aantal van deze verplichtingen²⁸ geldt niet voor uitkeringsgerechtigden die op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren en aan enkele andere voorwaarden voldoen. Dit volgt uit de Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten. Deze regeling onderscheidt twee groepen uitkeringsgerechtigden van 57,5 jaar of ouder:

- > WW-gerechtigden die vallen onder het overgangsrecht bij de herinvoering van de sollicitatie- en re-integratieverplichtingen voor oudere werknemers;²⁹
- > WW- en WGA-gerechtigden³⁰ die veel tijd besteden aan vrijwilligerswerk of mantelzorg.³¹

24 [Kamerstukken II 2008/09, 31 704, nr. 3, p. 13](#) en [Kamerstukken I 2008/09, 31 704, nr. D, p. 15](#).

25 [Kamerstukken I 2008/09, 31 704, nr. D, p. 15](#).

26 [Handelingen I 2008/09, 14, p. 682](#).

27 [Handelingen I 2008/09, 15, p. 779](#).

28 Het gaat om de verplichtingen genoemd in art. 24 lid 1 onderdeel b onder 1, 2 en 4 en art. 26 lid 1 onderdelen d, f en g WW en art. 30 lid 1 Wet WIA.

29 Art. 8 lid 1 Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten. Art. 8 lid 1 onderdeel a Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten kent ook een uitzondering voor de werknemer die op 1 mei 1999 57,5 jaar of ouder is. Deze uitzondering is niet meer relevant omdat de personen die onder deze uitzondering vielen inmiddels ouder dan 65 jaar zijn.

30 WGA is de afkorting van 'Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten'.

31 Art. 5 lid 1 Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De leeftijdsgrens van 57,5 jaar in het overgangsrecht vloeit rechtstreeks voort uit het feit dat werknemers van 57,5 jaar en ouder lange tijd waren vrijgesteld van diverse sollicitatie- en re-integratieverplichtingen.³² Deze vrijstellingen waren in de jaren tachtig van de vorige eeuw ingevoerd. In deze tijd hadden oudere werklozen nauwelijks kansen op de arbeidsmarkt en was de werkloosheid onder jongeren groot. Rond de eeuwwisseling was de situatie veranderd en werd het noodzakelijk om de arbeidsparticipatie van ouderen te verhogen. Een van de maatregelen die hierbij een rol speelde, was de herinvoering van de verplichtingen gericht op arbeidsinpassing voor oudere werknemers. Daarbij werd voor het 'zittende bestand' een overgangsmaatregel getroffen. Dit zittende bestand bestaat uit personen die op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren en aan enkele andere voorwaarden voldeden. Omdat deze personen een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, vond de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het niet opportuun om hen alsnog te verplichten tot solliciteren of andere re-integratieactiviteiten.

De leeftijdsgrens van 57,5 jaar in de vrijstelling voor vrijwilligers en mantelzorgers vloeit voort uit twee moties. De motie van Smilde en Noorman-den Uyl vroeg om een tijdelijke vrijstelling van de sollicitatieplicht voor werkzoekenden van 57 jaar en ouder, die vrijwilligers- of mantelzorgtaken verrichten.³³ De motie van Verburg c.s. vroeg om een vergelijkbare vrijstellingsregeling voor WGA-gerechtigden.³⁴ De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft aan deze moties invulling gegeven door WW- en WGA-gerechtigden vrij te stellen van de verplichtingen tot arbeidsinspanning, als zij op 31 december 2003 ten minste 57,5 jaar of ouder zijn en aan enkele andere voorwaarden voldoen. De vrijstelling voor de WW-gerechtigden sluit aan bij de overgangsregeling voor de personen die op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren.³⁵ Nadat de aangepaste regeling in de Staatscourant was gepubliceerd kwam Kamerlid Smilde in een motie terug op de discussie over de leeftijdsgrens.³⁶ Zij vond dat de vrijstelling niet alleen zou moeten gelden voor personen die op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren, maar ook voor personen die later die leeftijd bereiken. Minister De Geus ontraadde deze motie. Hij zei dat hij de motie niet kon uitvoeren omdat hij dan geen juridisch houdbare regeling kon treffen.³⁷ De motie werd aangenomen, maar de regeling is niet meer aangepast.³⁸

---

32 [Toelichting bij artikel 8 van de Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten, Stcrt. 2005, 250](#) en de [Toelichting bij de Regeling vrijstelling verplichtingen WW, Stcrt. 2003, 241](#). De Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten vervangt vanaf 29 december 2005 de Regeling vrijstelling verplichtingen WW.

33 [Kamerstukken II 2003/04, 28 862, nr. 32](#).

34 [Kamerstukken II 2004/05, 30 034 en 30 118, nr. 45](#).

35 [Toelichting bij Wijziging Regeling vrijstelling verplichtingen WW en Vakantieregeling WW, Stcrt. 2005, 88](#).

36 [Kamerstukken II 2004/05, 28 862, nr. 46](#).

37 [Handelingen II 2004/05, 98, p. 6008-6010](#).

38 [Handelingen II 2004/05, 98, p. 6067](#).

2.1.5 De Algemene nabestaandenwet

Het recht op een nabestaandenuitkering is beperkt tot drie groepen personen:

- > nabestaanden met een kind jonger dan achttien jaar;
- > arbeidsongeschikte nabestaanden;
- > nabestaanden die zijn geboren voor 1 januari 1950.³⁹

Deze drie doelgroepen zijn in juli 1996 ingevoerd. De Algemene Weduwen- en Wezenwet (AWW) is toen vervangen door de Anw.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

In 1987 vond het kabinet dat de AWW geheel moest worden herzien vanwege maatschappelijke ontwikkelingen.⁴⁰ Er was een nieuw, minder traditioneel patroon zichtbaar in de taakverdeling tussen mannen en vrouwen: meer getrouwde vrouwen met een betaalde baan, meer mannen die een deel van de huishoudelijke en verzorgende taken op zich namen. In de adviesaanvragen aan de SER, de Emancipatieraad en de Raad voor het Jeugdbeleid werd deze ontwikkeling geschetst. Het kabinet vond dat de 1990-generatie (de generatie die na 31 december 1989 achttien jaar zou worden) zelf in hun levensonderhoud kon voorzien. In zijn advies van 1989 adviseerde de SER echter om geen onderscheid te maken tussen de 1990-generatie en de niet-1990-generatie. De SER stelde voor om een nabestaandenuitkering in te voeren voor nabestaanden van veertig jaar en ouder en voor nabestaanden met kinderen jonger dan achttien jaar.

In maart 1991 diende het kabinet het wetsvoorstel voor een Algemene nabestaandenwet in. Dit wetsvoorstel voorzag in een tijdelijke uitkering voor elke nabestaande en een verlengde basisuitkering voor nabestaanden van vijftig jaar of ouder,⁴¹ nabestaanden met een kind jonger dan achttien jaar en arbeidsongeschikte nabestaanden.⁴² De parlementaire behandeling van dit wetsvoorstel stagneerde in december 1992 in de Eerste Kamer. Uiteindelijk werd besloten om opnieuw een wetsvoorstel in te dienen bij de Tweede Kamer.

In het wetsvoorstel van juni 1995 werd de leeftijd voor het recht op uitkering voor nabestaanden zonder kinderen gekoppeld aan het geboren zijn voor 1945.⁴³ Als motivering werd genoemd dat de voor 1945 geboren gehuwde vrouwen meestal een slechte arbeidsmarktpositie hadden.⁴⁴ Bovendien kon de oudere generatie zich moeilijker alsnog particulier verzekeren tegen het overlijdensrisico. Voor de jongere generatie was een uitkering minder nodig omdat de arbeidsparticipatiecijfers van vrouwen een stijgende lijn vertoonden.

De Raad van State adviseerde om de geboortejaargrens in elk geval te verhogen tot 1950.⁴⁵ In zijn advies erkent de Raad van State dat de arbeidsparticipatie van vrouwen een sterk stijgende lijn vertoont en door de overheid op velerlei wijze wordt bevorderd. Maar dit doet niet af aan de bestaande, reële achterstandssituatie van vrouwen, met name oudere vrouwen, op de arbeidsmarkt.

39 Art. 14 lid 1 en art. 16 lid 1 onderdeel a Anw.

40 *Kamerstukken II 1994/95, 24 169, nr. 3, p. 3-4.*

41 De eerste jaren van de basisuitkering zou tijdelijk een lagere leeftijd gelden.

42 *Kamerstukken II 1994/95, 24 169, nr. 3, p. 5-7.*

43 *Kamerstukken II 1994/95, 24 169, nr. 1/2, p. 5.*

44 *Kamerstukken II 1994/95, 24 169, nr. 3, p. 8-9.*

45 *Kamerstukken II 1994/95, 24 169, B, p. 3.*

Het kabinet nam het advies van de Raad van State niet over.⁴⁶ Het kabinet gaf aan dat er niet een eenduidige leeftijdsgrens is te trekken die vrouwen met een goede arbeidspositie onderscheidt van vrouwen met een slechtere arbeidspositie. In feite is hier sprake van een glijdende schaal, waarbij jongere vrouwen in het algemeen een betere arbeidspositie hebben. Maar dit neemt niet weg dat de leeftijd van vijftig jaar duidelijke verschillen laat zien in arbeidsparticipatie tussen verschillende groepen vrouwen boven en onder deze leeftijd. Daarnaast is het van belang dat de participatiecijfers per leeftijdsgroep nog steeds stijgen.

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer werd uitgebreid gediscussieerd over de leeftijdsgrens. Er werden twee amendementen over de leeftijdsgrens ingediend. Kalsbeek-Jasperse c.s. dienden een amendement in om de leeftijdsgrens uit het wetsvoorstel te wijzigen van 1945 naar 1950.⁴⁷ Kalsbeek-Jasperse wees erop dat vooral vrouwen die tussen de 45 en 50 jaar zijn en geen of een kleine baan hebben, het moeilijk zullen hebben om zelf in hun onderhoud te voorzien.⁴⁸ Voor hen is het bovendien moeilijk om een baan of grotere baan te vinden. Tegen mensen van de jongere generatie die geen kinderen hebben of 'uit de kinderen' zijn, zei zij: *de risico's die je neemt door financieel afhankelijk te zijn van je partner mag je niet afwentelen op een volksverzekering; je kunt je er particulier voor verzekeren of zo nodig verlaat je je op de bijstand, maar niet op een volksverzekering.*⁴⁹ Kamerleden Stellingwerf, Van Middelkoop en Van der Vlies gingen weer een stap verder en stelden voor om het amendement van Kalsbeek-Jasperse c.s. te wijzigen en een leeftijdsgrens van 40 jaar (d.w.z. geboren in 1955) in te voeren.⁵⁰ Aanleiding voor deze wijziging was de slechte arbeidsmarktpositie van vrouwen geboren voor 1955. Dat vond Kalsbeek-Jasperse te ver gaan.⁵¹ Zij vond iemand tussen de 40 en 45 jaar nog jong. Daarbij gaf ze toe dat dit misschien kwam omdat ze zelf 40 jaar op dat moment was. Staatssecretaris Linschoten merkte op dat ergens de grens moet liggen en dat vrijwel iedere grens arbitrair is.⁵² Hij vond de leeftijdsgrens van 45 jaar een evenwichtige leeftijdsgrens en ontraadde de aanvaarding van het subamendement van Stellingwerf, Van Middelkoop en Van der Vlies. En zo geschiedde: de Tweede Kamer verwierp het subamendement en nam het amendement van Kalsbeek-Jasperse c.s. aan.⁵³

2.1.6 De afschaffing van de toeslag in de Algemene Ouderdomswet

Een pensioengerechtigde met een partner jonger dan 65 jaar heeft recht op een AOW-toeslag.⁵⁴ De toeslag is op 1 april 1985 ingevoerd in verband met de invoering van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de AOW. Tot april 1985 hadden

46 [Kamerstukken II 1994/95, 24 169, nr. 6, p. 7](#) en [Kamerstukken II 1994/95, 24 169, B, p. 3-4](#). In de nota n.a.v. het verslag ging het kabinet overigens ook nog in op de relatie met het beleid t.a.v. de 1990-generatie. Van de 1990-generatie werd economische zelfstandigheid verwacht, maar dit betekent volgens het kabinet niet dat het beleid over economische zelfstandigheid beperkt blijft tot de 1990-generatie, zie [Kamerstukken II 1994/95, 24 169, nr. 6, p. 11-12](#).

47 [Kamerstukken II 1995/96, 24 169, nr. 9](#).

48 [Handelingen II 1995/96, 8, p. 406](#).

49 [Handelingen II 1995/96, 8, p. 414](#).

50 [Kamerstukken II 1995/96, 24 169, nr. 15](#).

51 [Handelingen II 1995/96, 9, p. 532](#).

52 [Handelingen II 1995/96, 9, p. 571](#).

53 [Handelingen II 1995/96, 10, p. 596](#).

54 Art. 8 lid 1 AOW.

gehuwde vrouwen geen zelfstandig recht op een ouderdomspensioen. Zij konden alleen ouderdomspensioen krijgen via hun echtgenoot.⁵⁵ Vanaf april 1985 hebben mannen en vrouwen een zelfstandig recht op een ouderdomspensioen. De toeslag is toen ingevoerd om te voorkomen dat het totale inkomen van een pensioengerechtigde en zijn jongere partner beneden het sociale minimum zou dalen.⁵⁶ In 1996 is voor het recht op toeslag een leeftijdsgrens ingevoerd. Personen die op of na 1 januari 2015 65 jaar worden, hebben geen recht meer op een toeslag. Dit betekent dat alle personen die na 1 januari 1950 zijn geboren bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd geen toeslag zullen ontvangen.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De voortschrijdende individualisering was één van de redenen voor de afschaffing van de toeslag.⁵⁷ Bovendien zag het kabinet dat het aanvullend pensioen voor nieuwe generaties in betekenis toeneemt. In deze situatie is het toekennen van een toeslag niet meer noodzakelijk om te voorkomen dat het totale inkomen van het huishouden beneden het relevante sociale minimum daalt. Daarnaast wilde het kabinet met de afschaffing van de toeslag het beslag op de collectieve middelen terugdringen.

De afschaffing van de toeslag vanaf 2015 is al in 1996 in de wettekst opgenomen om personen de mogelijkheid te bieden om zich ruim van te voren particulier te verzekeren. Door deze verzekering kunnen zij voorkomen dat hun gezamenlijke inkomen een forse daling ondergaat als de oudste partner de 65-jarige leeftijd bereikt. Uit informatie van verzekeraars bleek dat bij een periode van tien tot vijftien jaar een dergelijke verzekering tegen een acceptabele premie is te treffen. Het kabinet heeft daarom besloten om een overgangperiode van twintig jaar te hanteren en de toeslag vanaf 2015 af te schaffen.

Aan deze motivering voegde de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid later nog toe dat met deze maatregel de verantwoordelijkheidsverdeling tussen burgers en overheid voor de AOW en de Anw op één lijn is gebracht. Beide wetten gaan immers uit van de economische zelfstandigheid van personen die na 1 januari 1950 zijn geboren.⁵⁸

2.1.7 De Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling

De fiscale faciliteiten voor vervroegde uittreding en prepensioen zijn afgeschaft in de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling (Wet VPL). Daarbij zijn twee leeftijdsafhankelijke overgangsregelingen ingevoerd:

- > de fiscale faciliteiten voor vervroegde uittreding en prepensioen blijven in stand voor werknemers die voor 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt;⁵⁹
- > werknemers die op 31 december 2005 de leeftijd van 51 jaar maar nog niet de leeftijd van 56 jaar hebben bereikt, kunnen meer dan 12% van hun loon per kalenderjaar storten in de

55 Art. 7 AOW zoals deze tekst luidde bij wet van 31 mei 1956, *Stb.* 1956, 281.

56 *Stb.* 1985, 180.

57 *Kamerstukken II 1994/95, 24 258, nr.3, p. 9.*

58 *Kamerstukken II 1994/95, 24 258, nr. 5, p. 11.*

59 Art. 38c - 38f Wet LB 1964.

levensloopregeling.^{60, 61} Andere werknemers kunnen maximaal 12% van het loon inleggen.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

In het wetsvoorstel had het kabinet een overgangsregeling opgenomen voor VUT- en prepensioenregelingen voor werknemers die op 1 januari 2005 57 jaar of ouder zouden zijn.⁶² Daarnaast werd een extra stortingsmogelijkheid in de levensloopregeling gecreëerd voor werknemers die op 31 december 2005 de leeftijd van 51 jaar maar nog niet de leeftijd van 58 jaar zouden hebben bereikt. Het kabinet wilde met deze overgangsregelingen tegemoetkomen aan verwachtingen van oudere werknemers.⁶³ Deze werknemers stonden aan de «vooravond» van de VUT of het prepensioen en hadden geen mogelijkheden om op korte termijn alternatieve voorzieningen te treffen. Het kabinet stelde de extra stortingsmogelijkheid in de levensloopregeling voor om werknemers die op 1 januari 2005 50 jaar of ouder waren (en jonger dan 57 jaar) de mogelijkheid te bieden om een aanzienlijke levensloopvoorziening op te bouwen.⁶⁴ Dankzij dit overgangsrecht kunnen zij (net als jongere werknemers) een levensloopvoorziening tot 150% van het laatstverdiende loon opbouwen.

De meerderheid van de Tweede Kamer vond de leeftijdsgrens van 57 jaar te hoog. In de motie Verhagen c.s. werd daarom gevraagd om de overgangsregeling voor VUT- en prepensioenregelingen met twee jaar te verruimen.⁶⁵ Het kabinet kwam aan deze wens tegemoet in een nota van wijziging.⁶⁶ De motie en de nota van wijziging motiveerden de verlaging van de leeftijdsgrens naar 55 jaar niet. De nota van wijziging paste overigens ook de leeftijdsgrens in de levensloopregeling aan. De extra stortingsmogelijkheid gold daardoor alleen nog voor werknemers die op 31 december 2005 de leeftijd van 51 jaar maar nog niet de leeftijd van 56 jaar hadden bereikt. Met deze aanpassing werd voorkomen dat een werknemer gebruik kon maken van zowel de extra-stortingsmogelijkheid als de verruiming van het overgangsrecht voor de fiscale behandeling van VUT- en prepensioenregelingen.

In de nota naar aanleiding van het verslag en het nader verslag gaat de regering nog uitgebreid in op de rechtvaardiging van de leeftijdsgrens in het overgangsrecht: *Naar de mening van de regering is er een voldoende zwaarwegende rechtvaardigingsgrond om in dit overgangsrecht een leeftijdsgrens op te nemen. De afschaffing van de fiscale facilitering van VUT- en prepensioenregelingen zal naar verwachting tot gevolg hebben dat dergelijke collectieve, verplichte regelingen zullen verdwijnen of in ieder geval zullen worden*

---

60 Deze extra stortingsmogelijkheid geldt voor werknemers die in de jaren vijftig van de vorige eeuw zijn geboren. Omdat deze leeftijdsafhankelijke overgangsregeling nauw samenhangt met de leeftijdsafhankelijke overgangsregeling voor werknemers die voor 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt, staan beide regelingen in paragraaf 2.1.7.

61 Art. XIII onderdeel d Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling. Zie ook art. 12.5 Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011. Dit artikel vervangt vanaf 31 december 2010 art. 109 lid 1 Uitvoeringsregeling loonbelasting 2001.

62 *Kamerstukken II 2003/04, 29 760, nr. 2, p. 4, 5 en 13.*

63 *Kamerstukken II 2003/04, 29 760, nr. 3, p. 13-14.*

64 *Kamerstukken II 2003/04, 29 760, nr. 3, p. 18.*

65 *Kamerstukken II 2004/05, 29 800, nr. 4.*

66 *Kamerstukken II 2003/04, 29 760, nr. 8.*

versoberd. Een werknemer die toch fiscaal gefacilieerd wil sparen voor vervroegde uitreding kan dit doen via de levensloopregeling. Voor werknemers die de beoogde uittredingsdatum al bijna hebben bereikt, biedt de levensloopregeling echter geen soelaas. Zonder het voorgestelde overgangsrecht zouden deze werknemers derhalve in een nadeliger positie worden gebracht dan jongere werknemers, die nog wel voldoende tijd hebben om via de levensloopregeling een bedrag te sparen voor de vervroegde uittreding”⁶⁷

In de nota naar aanleiding van het verslag en het nader verslag ging de regering ook nog in op een verzoek⁶⁸ van de leden van de ChristenUnie-fractie om de leeftijdsgrens voor de overgangsregeling verder te verlagen naar 50 jaar. De regering wees dit af en motiveerde dit als volgt: *Met de leeftijd van 55 jaar is voor de regering de grens bereikt, waarbij in alle redelijkheid nog van jongere deelnemers verlangd mag worden dat zij de financiering van die overgangsrecht grotendeels voor hun rekening nemen.*⁶⁹

2.2 Geboren in de jaren vijftig of eerder

2.2.1 De Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW)

De IOW is een tijdelijke regeling die ouderen een inkomen op minimumniveau garandeert. Deze inkomensgarantie ligt qua uitkeringsregime tussen de WW en de Wet werk en bijstand (WWB).⁷⁰ De IOW kent twee doelgroepen:

- > werkloze werknemers die na 30 september 2006 en voor 1 juli 2011 werkloos zijn geworden en die op de eerste werkloosheidsdag zestig jaar of ouder waren. Vereist is dat de werknemer langer dan drie maanden recht op een WW-uitkering heeft gehad.⁷¹
- > oudere gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers van wie de loongerelateerde WGA-uitkering afloopt. Vereist is dat de WGA-uitkering is ingegaan tussen 31 december 2007 en 1 juli 2011 en dat de werknemer op dat moment zestig jaar of ouder was.⁷²

Uit deze omschrijving van de doelgroepen volgt dat de jongste persoon die voor een IOW-uitkering in aanmerking kan komen op 30 juni 2011 zestig jaar was. De IOW was dus alleen toegankelijk voor personen die voor 1 juli 1951 zijn geboren. De IOW-uitkering begint na afloop van de WW-uitkering of de loongerelateerde WGA-uitkering. De uitkering duurt uiterlijk tot de eerste dag van de maand waarin de werknemer 65 jaar wordt.

Het kabinet is van plan om de leeftijdsgrens in de IOW aan te passen. Het kabinet wil de IOW namelijk beschikbaar stellen voor werklozen die geboren zijn voor 1 januari 1956.⁷³

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De regering besloot de IOW in te voeren naar aanleiding van de Wet wijziging WW-stelsel.⁷⁴ De Wet wijziging WW-stelsel verkortte in 2006 de uitkeringsduur van de WW tot maximaal

67 [Kamerstukken II 2003/04, 29 760, nr. 10, p. 5-6.](#)

68 [Kamerstukken II 2004/05, 29 760, nr. 7, p. 52.](#)

69 [Kamerstukken II 2004/05, 29 760, nr. 10, p. 70-71.](#)

70 [Kamerstukken II 2007/08, 30 819, nr. 7, p. 2.](#)

71 Art. 3 lid 1 IOW.

72 Art. 3a lid 1 IOW.

73 [Kamerstukken II 2010/11, 30 413, nr. 157, p. 10](#) en [Kamerstukken II 2011/12, 33 046.](#)

74 [Kamerstukken II 2007/08, 30 819, nr. 3, p. 1-2.](#)

drie jaar en twee maanden. Deze ingreep zou vooral personen van vijftig jaar en ouder raken. De regering was zich ervan bewust dat hun arbeidsmarktpositie op dat moment niet sterk was. Daarom besloot de regering om een aparte tijdelijke inkomensvoorziening voor oudere werklozen in te voeren.

De regering baseerde de IOW op het SER-advies *Toekomstbestendigheid Werkloosheidswet*.⁷⁵ De SER stelde in dit advies voor om een inkomensvoorziening voor oudere werklozen in te voeren.⁷⁶ Deze regeling zou een onderscheid maken tussen werklozen die bij aanvang van de werkloosheid vijftig jaar of ouder zijn en werklozen die bij aanvang van de werkloosheid zestig jaar of ouder zijn. Het kabinet nam dit onderscheid over in het wetsvoorstel uit 2006.⁷⁷ Later besloot de regering om de doelgroep van de IOW te beperken tot werknemers die bij aanvang van de werkloosheid zestig jaar of ouder waren.⁷⁸ Werkloze werknemers die bij aanvang van hun werkloosheid vijftig jaar of ouder waren (maar nog geen zestig jaar) konden een beroep doen op de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW). In 2009 besloot de regering de doelgroep van de IOW uit te breiden met oudere gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers van wie de loongerelateerde WGA-uitkering afloopt.⁷⁹ Deze wijziging is tegelijk met de IOW op 1 december 2009 in werking getreden.

De regering en de SER vonden allebei dat de IOW een tijdelijke regeling moest zijn.⁸⁰ De regering wilde de kans op werkhervatting van oudere werklozen vergroten en een structurele IOW zou niet bij deze doelstelling passen. De regering heeft vervolgens bewust gekozen voor de datum van 1 juli 2011 als laatste instroomdatum in de IOW. In 2011 zou de regering besluiten of de IOW al dan niet wordt verlengd.

In juni 2011 heeft minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bekend gemaakt dat de IOW ook beschikbaar wordt voor werklozen die voor 1 januari 1956 zijn geboren.⁸¹ Deze verlenging van de IOW hangt samen met de verhoging van de pensioenleeftijd van 65 naar 66 jaar in 2020 (zie ook paragraaf 2.2.5). Oudere werklozen die voor het eerst te maken krijgen met deze verhoging van de pensioenleeftijd kunnen tot en met 2021 in aanmerking komen voor een IOW-uitkering tussen het einde van de WW- of loongerelateerde WGA-uitkering en de aanvang van het AOW-pensioen.

2.2.2 De compensatie van de loonkosten van oudere langdurig werklozen in de Ziektewet

De Ziektewet bevat een compensatieregeling voor werkgevers die oudere langdurig werklozen in dienst nemen.⁸² Op grond van deze regeling heeft een voormalig werkloze werknemer recht op ziekengeld als hij binnen vijf jaar na het begin van de dienstbetrekking ziek wordt. Het recht op ziekengeld geldt niet vanaf de eerste ziektedag, maar pas na een ziekteperiode van dertien weken. De werkgever mag het ziekengeld in mindering brengen

75 [Kamerstukken II 2007/08, 30 819, nr. 3, p. 2.](#)

76 SER-advies *Toekomstbestendigheid Werkloosheidswet* 2005, p. 103-112.

77 [Kamerstukken II 2007/08, 30 819, nr. 2.](#)

78 [Kamerstukken II 2007/08, 30 819, nr. 8, p. 7.](#)

79 [Kamerstukken II 2008/09, 31 893, nr. 7.](#)

80 [Kamerstukken II 2007/08, 30 819, nr. 7, p. 4.](#)

81 [Kamerstukken II 2010/11, 30 413, nr. 157, p. 10](#) en [Kamerstukken II 2010/11, 32 043, nr. 65, p. 2.](#)

82 Art. 29d lid 1 ZW.

op het loon dat hij moet doorbetalen aan de zieke werknemer. De compensatieregeling geldt alleen voor werknemers die voor 1 juli 1954 zijn geboren en voorafgaand aan de dienstbetrekking minimaal 52 weken recht op een WW-uitkering hadden.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De compensatieregeling vloeit voort uit het advies *Naar een toekomst die werkt* van de Commissie Arbeidsparticipatie.⁸³ Deze commissie heeft op verzoek van het kabinet aanbevelingen gedaan om de arbeidsparticipatie te verhogen. Om de arbeidsparticipatie van oudere werklozen te bevorderen adviseerde de commissie om een no-riskpolis voor oudere werklozen in te voeren. Het kabinet heeft deze aanbeveling overgenomen.⁸⁴ De naam van de regeling werd daarbij niet overgenomen. Het kabinet spreekt over een 'compensatieregeling' in plaats van 'no-riskpolis'.⁸⁵

De Commissie constateerde onder meer dat de arbeidsmarkt voor oudere werklozen en oudere werknemers ernstige tekortkomingen vertoont: *De arbeidsmarkt voor ouderen zit op slot*.⁸⁶ Het kabinet sloot zich aan bij deze conclusie.⁸⁷ In de memorie van toelichting constateerde het kabinet dat werkloze ouderen moeilijker aan een baan komen. Het kabinet onderbouwde dit met de volgende cijfers:

- > in 2007 was 10% van de nieuwe instroom WW-gerechtigden 55 jaar of ouder;
  - > in 2007 was 38% van het lopende bestand WW-gerechtigden 55 jaar of ouder;
  - > slechts 33% van de werklozen van 55 jaar of ouder vindt binnen één jaar weer werk.
- Bij de volledige populatie werklozen is dit percentage veel hoger, namelijk 51%.

De slechte arbeidsmarktpositie van ouderen werd volgens de Commissie veroorzaakt door de hoge loonkosten van ouderen en de negatieve beeldvorming bij werkgevers.⁸⁸ Ook de hoge kosten voor loondoorbetaling bij ziekte vormde voor werkgevers een ernstige belemmering om oudere werklozen in dienst te nemen. Het kabinet merkte hierover op dat het ziekteverzuim van ouderen hiertoe weinig aanleiding geeft.⁸⁹ Oudere werknemers melden zich zelfs minder vaak ziek dan gemiddeld. Echter, als oudere werknemers zich ziekmelden, dan duurt het ziekteverzuim vaak langer dan bij andere werknemers. Dit langdurige ziekteverzuim vormt voor werkgevers een drempel om ouderen aan te nemen. Het kabinet beoogt met de compensatieregeling deze drempel weg te nemen.

De compensatieregeling is een tijdelijke regeling. De regeling geldt alleen voor langdurig werklozen die op 1 juli 2009 55 jaar of ouder waren. Het kabinet heeft voor de leeftijdsgrens van 55 jaar gekozen, omdat vanaf deze leeftijd slechts een laag percentage werklozen na één jaar werkloosheid weer aan het werk komt, terwijl het langdurig ziekteverzuim van 55-plussers meer dan gemiddeld is.⁹⁰ Dit blijkt uit de hiervoor genoemde cijfers over werkloosheidsuitkeringen en ziekteverzuim. Het kabinet heeft gekozen voor een

83 Advies Commissie Arbeidsparticipatie 2008, p. 143.

84 [Kamerstukken II 2007/08, 29 544, nr. 158, p. 15.](#)

85 [Kamerstukken II 2008/09, 31 869, nr. 3, p. 2.](#)

86 Advies Commissie Arbeidsparticipatie 2008, p. 52.

87 [Kamerstukken II 2008/09, 31 869, nr. 3, p. 4.](#)

88 Advies Commissie Arbeidsparticipatie 2008, p. 45.

89 [Kamerstukken II 2008/09, 31 869, nr. 3, p. 4.](#)

90 [Kamerstukken II 2008/09, 31 869, nr. 3, p. 6.](#)

tijdelijke regeling, omdat het erop vertrouwt dat de arbeidsmarktpositie van ouderen zal verbeteren.⁹¹ Daarbij wijst het kabinet op het kabinetsbeleid, de inzet van sociale partners en het feit dat de babyboomgeneratie met pensioen zal gaan. Een extra maatregel voor ouderen zou daarom na 2019 niet meer nodig zijn.

2.2.3 De tijdelijke overgangsregeling bij de Algemene nabestaandenwet

De Anw is op 1 juli 1996 in werking getreden. Deze wet kent (onder andere) een recht op nabestaandenuitkering voor nabestaanden die voor 1 januari 1950 zijn geboren.⁹² Voor nabestaanden die op of na 1 januari 1950 en voor 1 juli 1956 zijn geboren geldt een tijdelijke overgangsregeling.⁹³ Zij worden (onder bepaalde voorwaarden) aangemerkt als geboren voor 1 januari 1950 als:

- > hun echtgenoot tussen 1 juli 1996 en 1 juli 1999 is overleden;
- > hun echtgenoot naar verwachting zal overlijden op of na 1 juli 1999, terwijl hij zijn overlijdensrisico niet particulier kan verzekeren gezien zijn gezondheidstoestand.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

Het kabinet heeft met de overgangsregeling gehoor gegeven aan de vraag van Kamerleden van verschillende fracties om de gevolgen van de invoering van de Anw te verzachten.⁹⁴ Het ging de fracties met name om nabestaanden van veertig jaar en ouder⁹⁵ die geboren zijn op of na 1 januari 1950. Zij hebben op grond van de Anw geen recht op nabestaandenuitkering, terwijl zij op grond van de AWW wel recht op weduwenpensioen gehad zouden hebben. De leden van fracties vonden dit ongewenst in gevallen waarin het overlijdensrisico niet te verzekeren is vanwege een ernstige ziektesituatie. Zij stelden voor om de ingangsdatum van de Anw voor deze groep uit te stellen. Staatssecretaris Linschoten kon in grote lijnen met deze gedachtegang meegaan en stelde voor een tijdelijke overgangsregeling te treffen. Deze overgangsregeling is beperkt tot nabestaanden die zijn geboren op of na 1 januari 1950 en voor 1 juli 1956. Zij zijn bij de inwerkingtreding van de Anw veertig jaar of ouder en zouden onder de AWW een recht op uitkering hebben gehad.⁹⁶ De overgangsregeling is op 9 juli 1996 in het Staatsblad gepubliceerd en werkt terug tot 1 juli 1996 (de datum inwerkingtreding van de Anw).⁹⁷

Per 1 juli 1998 is de overgangsregeling uitgebreid vanwege gebleken onbillijkheden.⁹⁸ Die uitbreiding geldt voor de persoon wiens echtgenoot naar verwachting zal overlijden op of na 1 juli 1999, terwijl hij zijn overlijdensrisico niet particulier kan verzekeren gezien zijn gezondheidstoestand. De uitbreiding van de overgangsregeling diende om onbedoelde en ongewenste effecten van de Anw te repareren. Het werd ongewenst geacht dat sommige personen in de toekomst geen uitkering krijgen, terwijl zij die onder de AWW wel gehad zouden hebben.⁹⁹

91 [Kamerstukken II 2008/09, 31 869, nr. 3, p. 7.](#)

92 Art. 14 lid 1 onderdeel c Anw.

93 Art. 66a Anw. Zie ook het Besluit ex artikel 66a Anw en de Regeling op grond van Besluit ex artikel 66a Anw.

94 [Kamerstukken II 1995/96, 24 693, nr. 5, p. 6.](#)

95 Onder de AWW konden nabestaanden aanspraak maken op een uitkering als zij veertig jaar of ouder waren, zie [Kamerstukken II 1995/96, 24 693, nr. 4, p. 8.](#)

96 [Kamerstukken II 1995/96, 24 693, nr. 5, p. 6.](#)

97 [Wet van 4 juli 1996, Stb. 1996, 369.](#)

98 [Wet van 18 juni 1998, Stb. 1998, 377.](#)

99 [Kamerstukken II 1997/98, 25 900, nr. 3, p. 2-3.](#)

2.2.4 De herbeoordeling in de arbeidsongeschiktheidswetten en het Schattingsbesluit

In 2004 kende Nederland drie arbeidsongeschiktheidswetten: de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong-oud). Deze wetten boden een recht op uitkering in geval van arbeidsongeschiktheid. Bij het bepalen van de mate van arbeidsongeschiktheid is het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten van belang. Dit besluit is op 1 oktober 2004 ingrijpend gewijzigd.¹⁰⁰ Deze wijzigingen leidden tot een grote herbeoordelingsoperatie, waarbij de mate van arbeidsongeschiktheid werd beoordeeld op basis van strengere criteria.¹⁰¹ Deze strengere criteria golden niet voor oudere arbeidsongeschikten. In eerste instantie ging het daarbij om arbeidsongeschikten die voor 2 juli 1949 waren geboren. Een jaar later werd de leeftijdsgrens aangepast en golden de strengere criteria ook niet voor arbeidsongeschikten geboren in de periode vanaf 2 juli 1949 tot en met 1 juli 1954. En vanaf 22 februari 2007 geldt het nieuwe Schattingsbesluit ook niet voor arbeidsongeschikten geboren voor 2 juli 1959.

In 2011 kennen de arbeidsongeschiktheidswetten en het Schattingsbesluit de volgende leeftijdsgrenzen:

- > de herbeoordelingsoperatie geldt voor personen die zijn geboren na 1 juli 1954;¹⁰²
- > personen die na 1 juli 1954 maar voor 2 juli 1959 zijn geboren en op 22 februari 2007 al waren herbeoordeeld op basis van het nieuwe Schattingsbesluit, worden door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) opnieuw beoordeeld aan de hand van het oude Schattingsbesluit;¹⁰³
- > de herbeoordelingsoperatie begint met de personen die zijn geboren op of na 1 juli 1956;¹⁰⁴
- > de strengere criteria uit het nieuwe Schattingsbesluit gelden niet voor personen geboren voor 2 juli 1959.¹⁰⁵

De motivering in de parlementaire geschiedenis

2004: geen herbeoordeling van personen geboren voor 2 juli 1949

De herbeoordelingsoperatie is op 1 oktober 2004 gestart. Deze herbeoordelingsoperatie gold niet voor personen die voor 2 juli 1949 zijn geboren. Volgens de regering zou een herbeoordeling van deze personen niet zinvol zijn. De kans was klein dat zij weer arbeidsgeschikt waren en aan de slag konden komen. Dit werd veroorzaakt door hun leeftijd en hun (meestal) lange uitkeringsduur. Verder zou een herbeoordeling weinig geld besparen, terwijl het wel veel capaciteit van het UWV zou kosten.¹⁰⁶

100 [Besluit van 18 augustus 2004, Stb. 2004, 434.](#)

101 [Wet wijziging systematiek herbeoordelingen arbeidsongeschiktheidswetten.](#)

102 Art. 34 lid 4 WAO, art. 35 lid 5 WAZ en art. 3:28 lid 5 Wajong.

103 Art. 34 lid 5 WAO, art. 35 lid 6 WAZ en art. 3:28 lid 6 Wajong.

104 Art. 1 lid 1 Besluit eenmalige herbeoordelingen arbeidsongeschiktheidswetten.

105 Art. 12a lid 1 Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten.

106 [Kamerstukken II 2003/04, 29 498, nr. 3, p. 1-4 en Kamerstukken II 2003/04, 29 498, nr. 7, p. 13-14.](#) De regering had deze uitzondering op de herbeoordelingsoperatie al aangekondigd in de [brief van 12 maart 2004 van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het Kabinetsstandpunt SER-advies arbeidsongeschiktheidsregelingen, kenmerk SV/A&L/04/13866.](#)

De herbeoordelingsoperatie begon met de personen die zijn geboren op of na 1 juli 1956; daarna werden de personen geboren voor 1 juli 1956 opgeroepen voor een herkeuring. Op deze manier werd bereikt dat personen met de beste re-integratiekansen het eerst aan de beurt kwamen.¹⁰⁷

2005: geen herbeoordeling van personen geboren voor 2 juli 1954

In 2005 is de leeftijdsgrens voor de herbeoordelingsoperatie met volledige terugwerkende kracht gewijzigd.¹⁰⁸ De herbeoordelingsoperatie gold daardoor niet meer voor arbeidsongeschikten geboren in de periode vanaf 2 juli 1949 tot en met 1 juli 1954. Deze wijziging vloeide voort uit een kabinetsverklaring, die in overleg met de Stichting van de Arbeid tot stand is gekomen.¹⁰⁹ De kabinetsverklaring bevat geen nadere motivering voor de nieuwe leeftijdsgrens.

2007: nieuwe Schattingsbesluit geldt niet voor personen geboren voor 2 juli 1959

In 2007 is de leeftijdsgrens in het Schattingsbesluit nogmaals aangepast.¹¹⁰ Door deze wijziging werd het oude Schattingsbesluit (zoals dat gold voor 1 oktober 2004) weer van toepassing op personen die voor 2 juli 1959 zijn geboren. De wijziging kent een beperkte terugwerkende kracht en geldt alleen voor herbeoordelingen vanaf 22 februari 2007 (de datum waarop kabinet Balkenende IV werd beëdigd). Personen die op 22 februari 2007 al waren beoordeeld op basis van het nieuwe Schattingsbesluit, moesten door het UWV opnieuw worden beoordeeld aan de hand van het oude Schattingsbesluit.¹¹¹

Deze tweede aanpassing van de leeftijdsgrens vloeide rechtstreeks voort uit het Coalitieakkoord van kabinet Balkenende IV.¹¹² Het kabinet koos voor het geboortjaar 1 juli 1959 omdat oudere arbeidsongeschikten een slechtere arbeidsmarktpositie hebben.¹¹³ Daarbij verwees het kabinet naar het SCP-rapport *Beter aan het werk*.¹¹⁴

2.2.5 De verhoging van de pensioenleeftijd

Het kabinet is van plan om de AOW-leeftijd en de aanvullende pensioenen te koppelen aan de levensverwachting. Dit staat in het wetsvoorstel verhoging pensioenleeftijd, extra verhoging AOW en flexibilisering ingangsdatum AOW. De pensioenrichtleeftijd in de fiscale wetgeving (het Witteveenkader) gaat omhoog naar 66 jaar in 2013 en naar 67 jaar in 2015. De AOW-leeftijd gaat per 1 januari 2020 naar 66 jaar en naar verwachting in 2025 naar 67 jaar. Daarnaast introduceert het wetsvoorstel het begrip 'aanvangsleeftijd'.¹¹⁵ Dit is de leeftijd waarop de AOW-verzekering aanvangt. Vanaf 1 januari 2020 geldt een aanvangsleeftijd van 16 in plaats van 15 jaar. Bij een volgende verhoging van de AOW-

107 Par. 2 van de nota van toelichting bij het Besluit van 15 september 2004, *Stb.* 2004, 463.

108 Wet van 1 december 2005, *Stb.* 2005, 624. Deze wijziging leidde ook tot een wijziging van het Schattingsbesluit, zie het Besluit van 20 april 2005, *Stb.* 2005, 219)

109 Najaarsoverleg 5 november 2004; Kamerstukken II 2004/05, 30 198, nr. 3, p. 1-2 en Kamerstukken II 2004/05, 29 800 XV, nr. 58, p. 4.

110 Besluit van 29 augustus 2007, *Stb.* 2004, 434.

111 Wet verhoging uitkeringshoogte arbeidsongeschiktheidswetten.

112 Coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie 2007, p. 26.

113 Kamerstukken II 2006/07, 31 106, nr. 6, p. 8

114 SCP-rapport *Beter aan het werk* 2007.

115 Art. 1 lid 1 AOW zoals geformuleerd in het wetsvoorstel (Kamerstukken II 2011/12, 33 046, nr. 2).

pensioenleeftijd gaat de aanvangsleeftijd ook omhoog. Het wetsvoorstel over de verhoging van de AOW-leeftijd bevat een leeftijdsgrens met een impliciete verwijzing naar een geboortecohort.¹¹⁶ De verhoging van de pensioenleeftijd van 65 naar 66 jaar geldt voor personen die zijn geboren op of na 1 januari 1955. De verhoging van 66 naar 67 jaar geldt waarschijnlijk voor personen die zijn geboren op of na 1 januari 1959. De verhoging van de aanvangsleeftijd geldt voor dezelfde cohorten.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De verhoging van de AOW-leeftijd vloeit voort uit het pensioenakkoord.¹¹⁷ In dit akkoord heeft het kabinet met de sociale partners afspraken gemaakt over de toekomst van het pensioenstelsel. Het wetsvoorstel geeft invulling aan een deel van de gemaakte afspraken. In de memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel legt het kabinet uit waarom de AOW-leeftijd wordt aangepast.¹¹⁸ Verhoging van de AOW-leeftijd is nodig vanwege de vergrijzing. Het draagt bij aan het verlagen van de kosten van de AOW. Verhoging is bovendien redelijk omdat we langer leven, langer gezond blijven en dus langer door kunnen werken. De verhoging van de AOW-leeftijd gaat pas in 2020 in om werknemers, werkgevers, sectoren en de uitvoering voldoende tijd te geven om zich voor te bereiden op een hogere AOW-leeftijd.

In 2009 en 2011 zijn ook al wetsvoorstellen ter verhoging van de pensioenleeftijd ingediend bij de Tweede Kamer.¹¹⁹ En ook hierin stelde het kabinet voor om de AOW-pensioenleeftijd in 2020 te verhogen naar 66 jaar. De motivering van deze voorstellen komt grotendeels overeen met de motivering uit het voorontwerp. In memorie van toelichting bij het wetsvoorstel uit 2009 gaf de regering nog wel aan dat de verhoging van de AOW-leeftijd geen mensen mag treffen waarop het overgangsrecht van de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling (zie ook paragraaf 2.1.7) van toepassing is en die nu al met de VUT of met prepensioen zijn.¹²⁰ Deze mensen hebben zich – omdat zij al gepensioneerd zijn – niet op de nieuwe AOW-leeftijd kunnen voorbereiden. Het zou niet redelijk zijn hen met een verhoging van de AOW-leeftijd te confronteren.

De Raad van State was overigens kritisch op (de motivering van) het wetsvoorstel uit 2009.¹²¹ De Raad merkte op dat de verhoging van de pensioenleeftijd niet geldt voor personen die zijn geboren voor 1 januari 1955. De last van het aanpakken van de gevolgen van de vergrijzing komt daardoor volledig te liggen bij hen die na 31 december 1954 zijn geboren. Volgens de Raad van State zet een dergelijke verdeling van de lusten en de lasten de solidariteit tussen de generaties onder spanning. Bovendien zag de Raad niet in waarom een tijdshorizon van “maar liefst 10 jaar” nodig is uit een oogpunt van de vereiste

116 Art. 7a AOW zoals geformuleerd in het wetsvoorstel (*Kamerstukken II 2011/12, 33 046, nr. 2*).

117 Pensioenakkoord voorjaar 2010 en Uitwerkingsmemorandum Pensioenakkoord 2010 en Beleidsagenda 2020.

118 *Kamerstukken II 2011/12, 33 046, nr. 3*.

119 Wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964 in verband met verhoging van de leeftijd waarop recht op ouderdomspensioen ontstaat, *Kamerstukken II 2009/10-2010/11, 32 247*; wetsvoorstel verhoging pensioenleeftijd naar 66 jaar, *Kamerstukken II 2010/11, 32 767*.

120 *Kamerstukken II 2009/10, 32 247, nr. 3, p. 8*.

121 *Kamerstukken II 2009/10, 32 247, nr. 4, p. 8-9*.

gewenning. In reactie hierop gaf het kabinet aan ook te hechten aan een evenwichtige verdeling van de lasten tussen generaties.¹²² De verhoging van de AOW-leeftijd moet echter niet geïsoleerd worden gezien, maar in de context van het bredere, evenwichtige kabinetsbeleid.

2.3 Geboren in de jaren zestig of eerder

2.3.1 Het afbouwen van de uitbetaling van de algemene heffingskorting

De algemene heffingskorting vermindert de verschuldigde inkomstenbelasting. Iedere belastingplichtige heeft recht op deze heffingskorting, maar soms lukt het niet om dit recht te verzilveren. Zo kunnen personen zonder inkomen of met een laag inkomen hun algemene heffingskorting niet of niet helemaal te gelde maken. Voor deze personen gold een bijzondere regeling als zij een fiscale partner hebben die voldoende inkomstenbelasting verschuldigd is. De Belastingdienst betaalde in dat geval aan de minstverdienende partner (een deel van) de heffingskorting uit. In het spraakgebruik heet dit 'de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting' of 'aanrechtsubsidie'.

Vanaf 2009 wordt de uitbetaling van de algemene heffingskorting aan de niet of weinig verdienende partner afgebouwd. De afbouwperiode duurt vijftien jaar, met een verlaging van de uitbetaling van 6 2/3 % per jaar.¹²³ De afbouw geldt tot 2012 niet voor de volgende personen:

- > personen die voor 1 januari 1972 zijn geboren;
- > personen die na 31 december 1971 zijn geboren en bij wie gedurende minimaal zes maanden een kind woont. Vereist is dat het kind jonger is dan zes jaar aan het begin van het kalenderjaar waarover de inkomstenbelasting wordt vastgesteld.¹²⁴

Het Belastingplan 2012 bepaalt dat beide uitzonderingen vanaf 2012 in een periode van drie jaar worden afgebouwd. Vanaf 2014 geldt de uitzondering op de afbouw alleen nog voor personen geboren voor 1 januari 1963.¹²⁵ Het Belastingplan 2012 motiveert de keuze voor de geboortedatum 1 januari 1963 als leeftijdsgrens niet. De keuze voor de leeftijdsgrens van 1 januari 1963 wordt daarom hierna niet verder besproken.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

In het Coalitieakkoord van kabinet Balkenende IV was afgesproken om de uitbetaling van de algemene heffingskorting af te bouwen.¹²⁶ Met deze afbouw wilde het kabinet de arbeidsparticipatie bevorderen. Het kabinet maakte een uitzondering voor personen die zijn geboren voor 1 januari 1972, maar motiveerde deze uitzondering niet. Ook in de memorie van toelichting ontbrak een motivering voor deze uitzondering.

De Raad van State adviseerde het kabinet om de uitzondering voor personen geboren voor 1 januari 1972 alsnog te motiveren.¹²⁷ Daarbij wees de Raad van State erop dat

122 *Kamerstukken II 2009/10, 32 247, nr. 4, p. 8-10.*

123 Art. 8.9 lid 1 jo. 10.6.a Wet IB 2001.

124 Art. 8.9 lid 2 Wet IB 2001.

125 *Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 24 en 58.*

126 Coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie 2007, p. 25.

127 *Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 4, p. 17-18.*

bij de invoering van de Anw wel uitgebreid werd gemotiveerd van welke groep geen arbeidsparticipatie verwacht mocht worden (zie ook paragraaf 2.1.5).

In reactie op het advies van de Raad van State merkte het kabinet op dat personen die voor 1 januari 1972 zijn geboren voor een bepaalde verdeling van werk en inkomen hebben gekozen.¹²⁸ Het kabinet achtte het niet wenselijk om hen te confronteren met een inkomensachteruitgang die zij alleen ongedaan kunnen maken door hun verdeling van werk en inkomen aan te passen. Daarbij gaf het kabinet toe dat “de grens van 1 januari 1972 (evenals andere mogelijke grenzen) enigszins arbitrair is.” Het kabinet heeft deze motivering meerdere keren herhaald.¹²⁹

De motivering van het kabinet kon Kamerlid Vendrik niet overtuigen. Hij diende een amendement in om de leeftijdsgrens te verleggen naar personen die voor 1 januari 1960 zijn geboren.¹³⁰ Vendrik motiveerde dit als volgt: *De generaties geboren tussen 1960 en 1972 zijn volledig opgegroeid in een cultuur van emancipatie en economische zelfstandigheid. Niet valt in te zien waarom voor deze generaties de overdraagbare heffingskorting blijft gehandhaafd. Dat geldt ook partners met de zorg voor jonge kinderen.* Tijdens een wetgevingsoverleg gaf Vendrik nog een andere motivering voor zijn keuze.¹³¹ Toen Kamerlid Remkes hem vroeg wat de ratio van het jaartal 1960 was, antwoordde Vendrik dat hij zelf in 1960 was geboren. Daarnaast gaf hij toe dat elke leeftijdsgrens in zekere mate arbitrair is. Een jaar later, tijdens de behandeling van het Belastingplan 2009, diende Kamerlid Sap een vergelijkbaar amendement in.¹³² Zij wilde de leeftijdsgrens ook verleggen naar 1 januari 1960, maar motiveerde haar keuze voor deze leeftijdsgrens niet. De Tweede Kamer heeft beide amendementen verworpen.

2.4 Geboren in de jaren zeventig of eerder

2.4.1 De Toeslagenwet (TW)

De TW garandeert een minimuminkomen aan personen met een arbeidsongeschiktheids- of werkloosheidsuitkering. Als hun inkomen onder het sociaal minimum ligt, kunnen zij onder bepaalde voorwaarden een toeslag krijgen. De TW sluit sommige groepen uit van het recht op toeslag. Een van deze uitsluitingen bevat een leeftijdsgrens: een gehuwd persoon heeft geen recht op toeslag als zijn echtgenoot is geboren na 31 december 1971.¹³³ De uitsluiting geldt niet als een kind tot het huishouden behoort. Het kind moet jonger dan twaalf jaar zijn. Deze regels gelden niet alleen voor gehuwden, maar ook voor personen die een gezamenlijke huishouding voeren.¹³⁴

128 [Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 4, p. 19.](#)

129 [Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 9, p. 37](#), [Kamerstukken II 2007/08, 31 205 en 31 206, nr. 58, p. 74](#) en [Kamerstukken II 2008/09, 31 704, nr. 22, p. 17.](#)

130 [Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 14.](#)

131 [Kamerstukken II 2007/08, 31 205 en 31 206, nr. 58, p. 73.](#)

132 [Kamerstukken II 2008/09, 31 704, nr. 12.](#)

133 Art. 3 TW.

134 Art. 1 jo. 3 TW.

De motivering in de parlementaire geschiedenis

Bij de totstandkoming van de TW (medio jaren tachtig) kwam de vraag op of de TW een tijdelijk karakter moest hebben.¹³⁵ In dat kader speelde de arbeidsparticipatie van beide partners een belangrijke rol. Het kabinet verwachtte dat het beroep op de toeslagen zou afnemen naarmate meer gehuwde vrouwen zouden werken. Het kabinet vroeg zich vervolgens af of de overheid gehuwde of samenwonende partners allebei zou moeten verplichten om voldoende inkomen te verwerven. Voor de potentiële beroepsbevolking van dat moment kon volgens het kabinet zo'n plicht nog niet gelden. Veel vrouwen waren niet voorbereid op zo'n plotselinge ommekeer. Bovendien zou de arbeidsmarkt het grotere aanbod aan arbeidskrachten niet kunnen opvangen. Voor personen die na 1990 achttien jaar werden, golden deze bezwaren niet. Voor deze groep zou een systeem met zelfstandige uitkeringsrechten meer voor de hand liggen dan een systeem met toeslagen. Kortom, het kabinet vond dat de TW een tijdelijk karakter moest hebben.

De Emancipatieraad vond het tijdelijke karakter van de TW zelfs essentieel. Volgens de Emancipatieraad zou het kabinet voortdurend moeten toetsen of er nog een objectieve rechtvaardigingsgrond voor het verlenen van toeslagen bestaat of dat deze door de maatschappelijke en sociale ontwikkelingen is achterhaald. Het kabinet kon zich hierin vinden en gaf in de memorie van toelichting aan dat de TW na een aantal jaren een ander karakter zou kunnen krijgen.¹³⁶ Maar de Tweede Kamer zette er meer vaart achter door het zogenaamde «1990-amendement» te aanvaarden.¹³⁷ Dit amendement leidde tot het artikel in de TW, waardoor personen worden uitgesloten van het recht op toeslag als hun echtgenoot (of partner) is geboren na 31 december 1971.

Toen de Eerste Kamer het wetsvoorstel behandelde, kwam het tijdelijke karakter van de TW weer ter sprake. In de memorie van antwoord maakte het kabinet een duidelijk onderscheid tussen twee generaties:¹³⁸

- > de 'huidige generatie gehuwde en ongehuwd samenwonende partners' (personen die voor 1 januari 1972 zijn geboren). Volgens het kabinet zijn toeslagen voor hen onmisbaar. Bij een groot deel van deze generatie is immers sprake van een rolverdeling waarbij de man als kostwinner optreedt en de vrouw vooral de onbetaalde huishoudelijke taken en gezinstaken verricht. Volgens het kabinet kon in deze situatie niet verlangd worden dat de niet verdienende partner zich voor de arbeidsmarkt beschikbaar stelt wanneer het inkomen van de kostwinner in geval van loonderving beneden het sociaal minimum daalt. Daarop is die partner niet voorbereid en daarvoor ontbreken ook vaak de beroepstoerusting en de voorzieningen die het combineren van huishoudelijke en verzorgende arbeid met beroepsarbeid vergemakkelijken;
- > de 'toekomstige generatie' (personen die na 31 december 1971 zijn geboren). Deze generatie gaat pas na de inwerkingtreding van de TW tot de beroepsbevolking behoren. Volgens het kabinet kon bij deze generatie arbeidsparticipatie van beide partners wel een uitgangspunt vormen.

135 [Kamerstukken II 1985/86, 19 257, nr. 3, p. 18-20.](#)

136 [Kamerstukken II 1985/86, 19 257, nr. 3, p. 20.](#)

137 [Kamerstukken II 1985/86, 19 257, nr. 34.](#)

138 [Kamerstukken I 1986/87, 19 257, nr. 21, p. 15.](#)

2.5 Geboren in de jaren negentig of eerder

2.5.1 De kwalificatieplicht in de Algemene Kinderbijslagwet en de Algemene nabestaandenwet

De kwalificatieplicht houdt in dat jongeren die nog geen achttien jaar zijn onderwijs moeten volgen dat is gericht op het behalen van een startkwalificatie.¹³⁹ Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op duurzaam werk (havo- of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2). De kwalificatieplicht is per 1 augustus 2007 ingevoerd in de Leerplichtwet 1969.¹⁴⁰ In 2010 zijn enkele bepalingen uit de AKW en de Anw vervangen door bepalingen die beter aansluiten bij de kwalificatieplicht.¹⁴¹ Het overgangsrecht bij deze wetwijziging verwijst impliciet naar het geboortjaar 1993. Het overgangsrecht geldt namelijk alleen voor kinderen die op 1 oktober 2009 de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt.¹⁴²

De motivering in de parlementaire geschiedenis

Aanleiding voor de invoering van de kwalificatieplicht was de op 14 april 2005 ingediende motie Verhagen c.s.¹⁴³ Deze motie pleitte voor een leerwerkplicht voor jongeren tot 23 jaar en wees op de noodzaak voor jongeren om over een startkwalificatie te beschikken. De motie ging uit van twee opties voor jongeren tot 23 jaar: leren of werken. Omdat de schooluitval het grootste is bij jongeren tussen de zestien en achttien jaar, is de kwalificatieplicht tot de achttiende verjaardag ingevoerd.

In de AKW en Anw zijn de uitkeringsvoorwaarden voor kinderen van zestien en zeventien jaar aangepast aan de kwalificatieplicht uit de Leerplichtwet 1969.¹⁴⁴ Om de overgang geleidelijk te laten verlopen, is een overgangsregeling getroffen.¹⁴⁵ Op grond van deze overgangsregeling blijven de oude uitkeringsvoorwaarden van toepassing op kinderen die op 1 oktober 2009 de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt.

2.5.2 Afschaffing van de progressie in de Algemene Kinderbijslagwet

Tot 1995 was het kinderbijslagbedrag per kind afhankelijk van de gezinsgrootte.¹⁴⁶ Naarmate de gezinsgrootte toenam, steeg het bedrag van de kinderbijslag. Er waren vier rangordeniveaus: de zogenaamde marginale kinderbijslagbedragen. Eén bedrag voor het eerste kind, één bedrag voor het tweede en derde kind, één bedrag voor het vierde, vijfde, zesde en zevende kind en tenslotte één bedrag voor het achtste en elk volgend kind. Om tot een kinderbijslagbedrag per kind te komen, werden de toepasselijke rangordebedragen eerst bij elkaar geteld en dan gedeeld door de gezinsgrootte. Hierdoor ontstonden de zogenaamde gezinsgroottebedragen. Deze waren per kind hoger naarmate er meer kinderen tot het gezin werden gerekend. Dit wordt 'progressie' in de kinderbijslag genoemd.

139 [Kamerstukken II 2008/09, 31 890, nr. 3, p. 2.](#)

140 [Wet van 24 mei 2007, Stb. 2007, 203.](#)

141 [Wet van 4 februari 2010, Stb. 2010, 74.](#) Art. 7 lid 2, 7 en 8 AKW en art. 26 lid 2 Anw.

142 Art. 41a AKW en art. 26a Anw.

143 [Kamerstukken II 2004/05, 29 454, nr. 8.](#)

144 Art. 7 lid 2, 7 en 8 AKW en art. 26 lid 2 Anw.

145 [Kamerstukken II 2008/09, 31 890, nr. 3, p. 15.](#)

146 [Kamerstukken II 1994/95, 23 957, nr. 3, p. 3.](#)

Per 1 januari 1995 is de progressie in de kinderbijslag afgeschaft. Deze wijziging geldt niet voor kinderen die zijn geboren voor 1 januari 1995.¹⁴⁷

De motivering in de parlementaire geschiedenis

De progressie in de AKW is afgeschaft naar aanleiding van het regeerakkoord van kabinet Kok I.¹⁴⁸ In dit regeerakkoord vond een herijking plaats tussen de verantwoordelijkheden van de gemeenschap en de eigen verantwoordelijkheid van de burger en het gezin. Het regeerakkoord bepaalde dat de progressie in de kinderbijslag werd beperkt tot het eerste en tweede kind. Dit betekent dat het kinderbijslagbedrag na het tweede kind niet meer zou toenemen naarmate een huishouden meer kinderen telt. Later is besloten om van het regeerakkoord af te wijken en de progressie in de kinderbijslag helemaal af te schaffen.¹⁴⁹ Om te voorkomen dat huishoudens door deze wijziging werden geconfronteerd met een verlaging van de bestaande kinderbijslag is overgangsrecht gecreëerd. Dit overgangsrecht regelde dat de wijziging niet gold voor kinderen die zijn geboren voor 1 januari 1995.

---

147 Artikel IV van de wet van 22 december 1994, *Stb.* 1994, 957. Bij wet van 4 februari 2010, *Stb.* 2010, 74 is dit artikel in gewijzigde vorm overgenomen in art. 41b AKW.

148 *Kamerstukken II 1993/94, 23 715, nr. 11, p. 3 en 11.*

149 *Kamerstukken II 1993/94, 23 957, nr. 3, p. 3.*

3 HET OORDEEL VAN DE RECHTER OVER REGELINGEN MET EEN GEBOORTEDATUM ALS LEEFTIJDGRENSEN

Dit hoofdstuk beschrijft uitspraken over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens. Het vorige hoofdstuk ging over zestien regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens. Bij elke regeling is uitgelegd waarom de wetgever voor een bepaalde geboortedatum als leeftijdsgrens heeft gekozen. Wat vindt de rechter van deze keuzes? Deze vraag staat centraal in dit hoofdstuk. Het antwoord op deze vraag ligt besloten in uitspraken waarin de rechter regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens toetst aan het recht op gelijke behandeling. De rechter heeft inmiddels bij zes regelingen getoetst of sprake is van een verboden onderscheid naar leeftijd. In geen enkel geval heeft de rechter leeftijdsdiscriminatie aangenomen. Een geboortedatum als leeftijdsgrens is tot op zekere hoogte arbitrair, maar zeker niet discriminatoir. Verder valt op dat de rechter vaak en uitgebreid verwijst naar de motivering van de wetgever. Een verwijzing naar de parlementaire geschiedenis ontbreekt alleen in een uitspraak over de overgangsvoordelen in de AOW.

Paragraaf 3.1 beschrijft enkele hoofdlijnen van de toetsing aan het recht op gelijke behandeling. Paragraaf 3.2 bevat samenvattingen van zes uitspraken over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens.

3.1 Toetsing aan het recht op gelijke behandeling

Deze paragraaf gaat over de rechterlijke toetsing aan het recht op gelijke behandeling. Daarbij komen de fasen van de toetsing (paragraaf 3.1.1) en de gronden van de toetsing (paragraaf 3.1.2) aan bod.

3.1.1 De fasen van de toetsing

Toetsing aan het recht op gelijke behandeling bestaat uit meerdere fasen. Zo onderscheidt Gerards, die is gepromoveerd op rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel, in haar proefschrift¹⁵⁰ drie fasen:

- > de eerste fase waarin de rechter nagaat of sprake is van een onderscheid dat rechtvaardiging behoeft. In de zes uitspraken over geboortedata geeft de rechter elke keer duidelijk aan tussen welke groepen een onderscheid wordt gemaakt. Meestal gaat het hierbij om personen die voor een bepaalde datum zijn geboren en personen die op of na die datum zijn geboren. De rechter gaat niet in op de vraag of er sprake is van vergelijkbare gevallen;
- > de tweede fase waarin de rechter toetst of het onderscheid toelaatbaar is. De rechter gaat dan na of er een gerechtvaardigd doel is. Daarnaast kijkt de rechter naar de verhouding tussen het doel en het middel. In de uitspraken over de geboortedata verwijst de rechter vaak naar de motivering van de wetgever voor een bepaald

¹⁵⁰ Gerards 2002, p. 28.

geboortecohort. Alleen in de uitspraak over de overgangsvoordelen verwijst de rechter naar het karakter van de wetgeving in plaats van de parlementaire geschiedenis. Daarnaast valt op dat de rechter terughoudend toetst. Daarbij wijst de rechter op de ruime beoordelingsmarge en/of de grote mate van beleidsvrijheid van de wetgever. Overigens merkt de rechter in meerdere uitspraken op dat de keuze voor een bepaald geboortecohort arbitrair is. Ook dit kan meespelen in de intensiteit van de toetsing;

- > de derde fase geldt alleen voor gevallen waarin een onderscheid niet gerechtvaardigd is. In deze fase bepaalt de rechter wat de gevolgen zijn van de conclusie dat het onderscheid niet toelaatbaar is. In de uitspraken over de geboortedata komt de rechter aan deze fase niet toe. In alle uitspraken oordeelt de rechter namelijk dat het onderscheid naar leeftijd gerechtvaardigd is.

3.1.2 De gronden van de toetsing

Het recht op gelijke behandeling is in verschillende wetten en verdragen vastgelegd. In de zes uitspraken over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens is een beroep gedaan op de volgende toetsingsgronden:

- > artikel 14 Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM);
- > artikel 26 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR);
- > Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid (WGBL);
- > artikel 1 Grondwet;
- > artikel 2 lid 2 Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
- > EG-richtlijn 2000/78.

De laatste drie gronden speelden geen grote rol in de zes uitspraken.¹⁵¹ Deze gronden blijven hierna buiten beschouwing.

Artikel 14 EVRM

In twee van de zes uitspraken gaat de Centrale Raad van Beroep (CRvB) uitgebreid in op de toetsing aan artikel 14 EVRM.¹⁵² De Raad stelt in deze uitspraken voorop dat een verschil in behandeling op grond van artikel 14 EVRM discriminerend is als het gemaakte onderscheid niet objectief gerechtvaardigd is. Dit is het geval als met het onderscheid geen gerechtvaardigd doel wordt nagestreefd of als de gehanteerde middelen niet in een redelijke proportionaliteitsrelatie staan tot het nagestreefde doel. Verder is van belang dat de verdragsstaten beschikken over een beoordelingsmarge en (bij maatregelen op

151 Om verschillende juridisch-technische redenen kan de rechter niet aan deze gronden toetsen. Art. 120 GW verbiedt de rechter om wetten en verdragen te toetsen aan art. 1 GW. De rechter mag lagere regelgeving wel toetsen aan art. 1 GW. Verder is van belang dat toetsing aan bepalingen uit verdragen alleen mogelijk is als de desbetreffende bepaling rechtstreekse werking heeft, zie art. 93 en 94 GW. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens kan echter niet worden aangemerkt als een verdrag in de zin van deze artikelen, zie CRvB van 2 maart 2007, 04/3371 ANW, [LJN BA0269](#), JB 2007, 93, RSV 2007/129, USZ 2007, 119. Tot slot is EG-richtlijn 2000/78 niet van toepassing op de sociale zekerheid, zie art. 3 lid 3 van EG-richtlijn 2000/78. Dit geldt overigens ook voor de WGBL, zie art. 3 WGBL en [Kamerstukken II 2001/02, 28 170, nr. 3, p. 6](#).

152 CRvB 2 maart 2007, 04/3371 ANW, [LJN BA0269](#), JB 2007, 93, RSV 2007/129, USZ 2007, 119 en CRvB 22 april 2009, 07/968 WAO, [LJN BH0312](#), NJB 2009, 1018, RSV 2009/230, USZ 2009, 139 m. nt. Koolhoven. In deze uitspraken meldt de CRvB overigens niet dat artikel 14 EVRM een accessoir recht is. Dit houdt in dat het artikel alleen kan worden ingeroepen in samenhang met een andere bepaling uit het EVRM of de bijbehorende protocollen. In geschillen over de sociale zekerheid wordt artikel 14 EVRM vaak ingeroepen in samenhang met artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM.

sociaal en economisch gebied) ook nog een ruime beleidsvrijheid hebben. Dit betekent dat de rechter in beginsel terughoudend toetst. De rechter toetst niet terughoudend als het gaat om een verdacht criterium. Leeftijd is geen verdacht criterium. De nationale rechter doorbreekt keuzes van de wetgever die niet raken aan een verdacht criterium alleen als geen sprake is van redelijke en objectieve gronden. De enkele omstandigheid dat een andere keuze denkbaar zou zijn geweest of volgens de nationale rechter zelfs de voorkeur zou hebben verdiend, is niet voldoende om de keuze van de wetgever rechtens onaanvaardbaar te achten.

Artikel 26 IVBPR

In vijf van de zes uitspraken is een beroep gedaan op artikel 26 IVBPR. Alleen in de zaak over de Anw (paragraaf 3.2.3) komt dit artikel niet aan bod. Bij toetsing aan artikel 26 IVBPR gaat de CRvB na of het onderscheid op objectieve en redelijke gronden berust.¹⁵³ Daarbij is van belang dat de wetgever een ruime beoordelingsmarge heeft.

WGBL

In vijf van de zes uitspraken speelt de WGBL geen rol van betekenis. Dat kan ook niet omdat de sociale zekerheid niet onder de werkingssfeer van de WGBL valt.¹⁵⁴ Deze wet is wel van belang voor bovenwettelijke regelingen, zoals aanvullende pensioenregelingen.¹⁵⁵ De WGBL speelt daarom een belangrijke rol in de uitspraak over de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling.¹⁵⁶ In deze zaak stelt de vereniging Alternatief voor Vakbond (AVV) dat het Pensioenreglement van het ABP een verboden onderscheid naar leeftijd maakt. Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch toetst hierbij uitgebreid aan de WGBL. Het Hof stelt vast dat het reglement een onderscheid op grond van leeftijd maakt en gaat vervolgens na of dit onderscheid objectief gerechtvaardigd is.¹⁵⁷ Vereist is een legitiem doel en dat de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.

3.2 Uitspraken over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens

Deze paragraaf bevat samenvattingen van uitspraken over regelingen met een geboortedatum als leeftijdsgrens. De uitspraken gaan over:

- > de overgangsvoordelen in de Algemene Ouderdomswet (paragraaf 3.2.1);
- > de Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening (paragraaf 3.2.2);
- > de Algemene nabestaandenwet (paragraaf 3.2.3);
- > de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling (paragraaf 3.2.4);
- > de tijdelijke overgangsregeling bij de Algemene nabestaandenwet (paragraaf 3.2.5); en
- > de herbeoordeling in de arbeidsongeschiktheidswetten en het Schattingsbesluit (paragraaf 3.2.6).

153 CRvB 23 januari 2004, 01/1829, LJN [AO3131](#), RSV 2004/160, USZ 2004, 113, CRvB 12 april 2011, 08/5503 WWB, LJN [BQ1135](#) en CRvB 12 december 2003, 02/15 ANW, LJN [AO0598](#), JB 2004, 89 m. nt. J.H. Gerards, RSV 2004/220, USZ 2004, 45.

154 Art. 3 WGBL en *Kamerstukken II 2001/02, 28 170, nr. 3, p. 6*.

155 Art. 3 onder e WGBL.

156 Gerechtshof 's-Hertogenbosch 29 september 2009, HD 200.005.131, LJN [BJ9736](#), PJ 2009, 165 m. nt. Mr. R.A.C.M. Langemeijer, RAR 2010, 6.

157 Art. 7 lid 1 onder c WGBL.

De uitspraak over de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling is gewezen door het Gerechtshof 's-Hertogenbosch in een civiele procedure. De overige uitspraken zijn gewezen door de CRvB in een bestuursrechtelijk procedure.

3.2.1 De overgangsvoordelen in de Algemene Ouderdomswet¹⁵⁸

Betrokkene is geboren in 1929 en heeft de Nederlandse nationaliteit. Hij komt niet in aanmerking voor de overgangsvoordelen op grond van de AOW, maar wel voor de overgangsvoordelen op grond van Bijlage VI bij EG-Verordening 1408/71. Begin 2000 verhuist hij van Frankrijk naar Zwitserland en verliest hij zijn recht op de overgangsvoordelen op grond van Bijlage VI. De SVB verlaagt de AOW-uitkering van 92% naar 66% van het pensioen voor een gehuwde. In de procedure die op deze verlaging volgt, doet betrokkene een beroep op artikel 26 IVBPR.

Volgens de CRvB is er geen sprake van verboden onderscheid naar leeftijd als bedoel in artikel 26 IVBPR. Het onderscheid tussen personen die ten tijde van de inwerkingtreding van de AOW op 1 januari 1957 ouder of jonger dan 15 jaar waren vloeit voort uit het karakter van de AOW. Dit onderscheid is gebaseerd op redelijke en objectieve gronden. De CRvB verwijst niet naar de parlementaire geschiedenis.

3.2.2 De Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening¹⁵⁹

Betrokkene is op 1 juli 2007 nog geen pensioengerechtigde in de zin van de AOW. In oktober 2007 beslist de SVB dat zij geen recht heeft op een eenmalige uitkering op basis van de Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening. Betrokkene beroept zich op artikel 26 IVBPR en voert aan dat zij ongelijk wordt behandeld ten opzichte van personen die voor 1 juli 2007 pensioengerechtigde in de zin van de AOW zijn geworden.

De CRvB verwijst naar de parlementaire geschiedenis en stelt vast dat de wetgever bewust heeft gekozen voor een bepaalde groep personen. Bij deze keuze kan en mag de uitvoerbaarheid van een regeling een rol spelen.¹⁶⁰ Er is geen sprake van een niet te rechtvaardigen vorm van ongelijke behandeling.

3.2.3 De Algemene nabestaandenwet¹⁶¹

Betrokkene is geboren op 4 juli 1950. Haar echtgenoot overlijdt eind 2000. Zij krijgt een Anw-uitkering omdat zij meer dan 45% arbeidsongeschikt is. Na een herkeuring in 2002 beëindigt de SVB haar uitkering omdat zij niet langer meer dan 45% arbeidsongeschikt is. In hoger beroep stelt zij dat de Anw een ongerechtvaardigd onderscheid maakt tussen personen geboren voor 1 januari 1950 en personen geboren op of na deze datum. Zij beroept zich op artikel 2 lid 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, artikel 14 EVRM, EG-richtlijn 2000/78 en de WGBL.

158 CRvB 23 januari 2004, 01/1829, LJN [AO3131](#), RSV 2004/160, USZ 2004, 113.

159 CRvB 12 april 2011, 08/5503 WWB, LJN [BQ1135](#).

160 CRvB 4 oktober 2000, 99/3814 Anw, LJN [AA8249](#), RSV 2001/19, USZ 2000, 293 m. nt. MD.

161 CRvB 2 maart 2007, 04/3371 ANW, LJN [BA0269](#), JB 2007, 93, RSV 2007/129, USZ 2007, 119. Deze uitspraak is bevestigd in de uitspraak van de CRvB van 27 januari 2010, 08/4096 AOW, LJN [BL2131](#).

De CRvB merkt op dat artikel 2 lid 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, EG-richtlijn 2000/78 en de WGBL in deze zaak geen rol kunnen spelen. Vervolgens toetst de Raad of het onderscheid tussen personen geboren voor 1 januari 1950 en personen geboren op of na deze datum een verboden onderscheid in de zin van artikel 14 EVRM vormt. In dat kader is van belang dat het onderscheid naar leeftijd in artikel 14 EVRM en de jurisprudentie geen verdacht onderscheid wordt genoemd. Dit betekent dat het draait om de vraag of de wetgever de grenzen van zijn beoordelingsruimte te buiten is gegaan door te kiezen voor het geboortecohort 1 januari 1950. De CRvB verwijst naar de parlementaire geschiedenis en onderkent dat de keuze voor het geboortecohort 1 januari 1950 tot op zekere hoogte een arbitrair karakter draagt. Dit zou bij de keuze voor enig ander geboortecohort niet anders zijn geweest. De Raad stelt verder vast dat de wetgever na een langdurige discussie voor dit geboortecohort heeft gekozen. Daarbij speelde niet alleen de arbeidsmarktkansen van betrokkenen mee, maar ook een normatief oordeel over het al dan niet bestaan van een zorgplicht van de samenleving voor nabestaanden zonder minderjarige kinderen. De CRvB concludeert dat de wetgever de grenzen van zijn beoordelingsruimte niet heeft overschreden.

3.2.4 De Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling¹⁶²

De AVV is in oktober 2005 opgericht en behartigt de belangen van werkende mensen. Het gaat daarbij vooral om personen wiens belangen anno 2005 niet worden vertegenwoordigd door andere vakbonden en werkgeversverenigingen, zoals freelancers, werknemers met tijdelijke contracten, uitzendkrachten, eenmanszaken en ambtenaren. AVV heeft een collectieve actie tegen de Stichting Pensioenfonds ABP ingesteld en vordert een verklaring voor recht dat het Pensioenreglement van het ABP nietig is. Volgens AVV is het reglement in strijd met de WGBL, artikel 1 Grondwet (GW) en artikel 26 IVBPR, omdat het reglement een verboden onderscheid maakt tussen personen geboren voor 1 januari 1950 en personen geboren op of na deze datum.

Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch stelt vast dat er sprake is van een onderscheid naar leeftijd en toetst vervolgens aan artikel 7 lid 1 sub c WGBL. Het Hof verwijst uitgebreid naar de parlementaire geschiedenis bij de Wet VPL en constateert dat het Pensioenreglement van het ABP is aangepast aan de Wet VPL. De overgangsbepalingen van het nieuwe reglement laten de bestaande FPU/VUT-regelingen vrijwel geheel in stand voor personen die op 1 januari 2006 al de leeftijd van 56 jaar hadden bereikt. Op deze manier heeft het ABP op legitieme wijze gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de Wet VPL bood om te voldoen aan de gerechtvaardigde verwachtingen van de 56-plussers op vervroegde uittreding. Het Hof concludeert dat het nieuwe reglement een legitiem doel heeft. Het Hof vindt het ook zonder meer passend om aan te sluiten bij de leeftijdsgrens die de wetgever heeft getrokken in de overgangsbepalingen van de Wet VPL. Daarnaast zijn de gekozen middelen noodzakelijk. Het Hof concludeert dat het nieuwe

162 Gerechtshof 's-Hertogenbosch 29 september 2009, HD 200.005.131, LJN [BJ9736](#), PJ 2009, 165 m. nt. Mr. R.A.C.M. Langemeijer, RAR 2010, 6. Overigens had het Gerechtshof 's-Hertogenbosch al eerder geoordeeld dat er geen sprake is van een verboden onderscheid in de zin van art. 7 lid 1 WGBL, zie Gerechtshof 's-Hertogenbosch van 3 maart 2009, HD 103.005.626, LJN [BH4945](#), PJ 2009, 67 m. nt. R.A.C.M. Langemeijer. De motivering van deze uitspraak is minder uitgebreid dan de motivering bij de uitspraak van 29 september 2009.

Pensioenreglement van het ABP niet in strijd is met de WGBL. Er is ook geen strijd met artikel 26 IVBPR of artikel 1 Grondwet.

3.2.5 De tijdelijke overgangsregeling bij de Algemene nabestaandenwet¹⁶³

Betrokkene is geboren in 1956. Haar echtgenoot is geboren in 1932. De echtgenoot wil deelnemen aan de regeling voor personen die bij een particuliere levensverzekeraar onverzekerbaar zijn. Deze regeling staat in het Besluit ex artikel 66a Anw. Volgens de echtgenoot is een particuliere verzekering voor hem geen reële mogelijkheid, gelet op zijn leeftijd en het leeftijdsverschil tussen hem en zijn vrouw. Hij onderbouwt dit met verklaringen van verzekeraars die hem niet willen verzekeren vanwege zijn leeftijd. Daarnaast laat hij offertes zien waarbij hij jaarpremies van meer dan € 7000 moet betalen bij een jaaruitkering van ca. € 23.000. Betrokkene stelt dat het Besluit een ongerechtvaardigd onderscheid naar leeftijd maakt.

De CRvB leidt uit de stelling van betrokkene af dat het Besluit een onderscheid maakt tussen personen die onverzekerbaar zijn vanwege hun gezondheidstoestand en personen die om andere redenen onverzekerbaar zijn (en dan vooral op grond van hun leeftijd). Dit onderscheid zou in strijd zijn met artikel 26 IVBPR en artikel 1 Grondwet. De CRvB merkt op dat de regeling voor onverzekerbare personen een overgangsregeling is. Het is onvermijdelijk dat zo'n regeling tot op zekere hoogte arbitraire elementen bevat. Deze elementen mogen niet te snel als discriminerend worden aangemerkt. De CRvB verwijst naar de motieven van de wetgever en vindt dat het onderscheid op redelijke en objectieve gronden berust. Het is immers niet zo dat gezonde personen die ouder zijn dan 60 of 65 jaar in het algemeen binnen afzienbare tijd overlijden. De wetgever heeft een ruime beoordelingsmarge en hij heeft deze marge niet overschreden door het overgangsrecht voor personen met een gezonde echtgenoot op 1 juli 1999 te beëindigen.

3.2.6 De herbeoordeling in de arbeidsongeschiktheidswetten en het Schattingsbesluit¹⁶⁴

Betrokkene is geboren in 1959. Hij is met psychische en lichamelijke klachten uitgevallen voor zijn werk als conciërge op een school. Vanaf augustus 2002 ontvangt hij een WAO-uitkering berekend naar een mate van arbeidsongeschiktheid van 25 tot 35%. In 2005 vindt een herbeoordeling plaats op basis van het aangepaste Schattingsbesluit en blijkt hij minder dan 15% arbeidsongeschikt te zijn. Vanaf 25 januari 2006 ontvangt hij geen WAO-uitkering meer. In 2007 beoordeelt het UWV zijn arbeidsongeschiktheid opnieuw op basis van het oude Schattingsbesluit en stelt zijn arbeidsongeschiktheid vanaf 22 februari 2007 op 25 tot 35%. Betrokkene stelt dat er sprake is van ongerechtvaardigde ongelijke behandeling naar leeftijd en beroept zich op artikel 14 EVRM en artikel 26 IVBPR.

De CRvB maakt een onderscheid tussen twee verschillen in behandeling. Ten eerste beoordeelt de CRvB of er sprake is van een verboden onderscheid tussen personen die na 1 juli 1954 zijn geboren en personen geboren op of na deze datum. Volgens de Raad heeft

163 CRvB 12 december 2003, 02/15 ANW, LJV [AQ0598](#), JB 2004, 89 m. nt. J.H. Gerards, RSV 2004/220, USZ 2004, 45.

164 CRvB 22 april 2009, 07/968 WAO, LJV [BH0312](#), NJB 2009, 1018, RSV 2009/230, USZ 2009, 139 m. nt. Koolhoven. Deze uitspraak is bevestigd in de uitspraken van de CRvB van 28 januari 2009, 06/3486 WAO + 06/3986 WAO, LJV [BH2018](#), 12 augustus 2009, 08/5294 WAO, LJV [BJ5267](#), 9 oktober 2009, 08/868 WAO + 08/2456 WAO, LJV [BK0075](#), 8 januari 2010, 06/3997 WAO + 06/5531 WAO, LJV [BK8890](#), 23 april 2010, 09/4076 + 09/4077 WAO, LJV [BM2188](#), 9 juni 2010, 06/4847 WAO + 07/2364 WAO, LJV [BM7351](#) en 8 april 2011, 08/7033 WAO, LJV [BQ1004](#).

de wetgever kennelijk beoogd om aanspraken van oudere uitkeringsgerechtigden geheel te ontzien en aanspraken van jongere uitkeringsgerechtigden met inachtneming van enige uitlooptermijn gelijk te trekken met de aanspraken van personen die op en na 1 oktober 2004 in aanmerking komen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Hiermee beoogt de wetgever de juiste verhouding tussen rechtszekerheid en rechtsgelijkheid zo goed mogelijk te benaderen. Uit die keuze vloeit voort dat personen van verschillende leeftijd verschillend worden behandeld, waarbij ook nog geldt dat sommige leeftijdsgrenzen als enigszins arbitrair aangemerkt kunnen worden. De CRvB verwijst naar een eerdere uitspraak over een vergelijkbare leeftijdsgrens.¹⁶⁵ Uit deze uitspraak blijkt dat het hanteren van soortgelijke leeftijdsgrenzen bij wijzigingen in de arbeidsongeschiktheidswetgeving op objectieve en redelijke gronden berust. Daarbij wijst de Raad er nog op dat de keuze voor een leeftijdsgrens geldt als een maatregel op sociaal en economisch gebied. Hierbij komt de wetgever in beginsel een ruime mate van beleidsvrijheid toe. Van de aanvankelijk door de wetgever gekozen leeftijdsgrenzen van respectievelijk 55 en 50 jaar kan volgens de CRvB niet gezegd worden dat die niet op objectieve en redelijke gronden berusten. Dit beroep op leeftijdsdiscriminatie slaagt niet.

Ten tweede beoordeelt de CRvB een onderscheid tussen personen bij wie de arbeidsongeschiktheid is beoordeeld voor 22 februari 2007 en personen bij wie de arbeidsongeschiktheid is bezien op of na deze datum. Het gaat hierbij om een onderscheid binnen de groep van personen die op 1 juli 2004 45 jaar of ouder en jonger dan 50 jaar waren. De CRvB stelt vast dat dit verschil in behandeling vooral het gevolg is geweest van het feit dat niet iedereen op hetzelfde tijdstip herbeoordeeld kon worden. Ook zonder wijziging van de leeftijdsgrens naar 45 jaar zou dus sprake zijn geweest van een verschil in behandeling. Als gevolg van de wijziging van de leeftijdsgrens naar 45 jaar is een nader verschil in behandeling ontstaan binnen de groep van personen die op 1 juli 2004 45 jaar of ouder en jonger dan 50 jaar waren. Dit verschil in behandeling was tijdelijk en heeft uitsluitend betrekking op het tijdvak gelegen voor 22 februari 2007. De CRvB oordeelt dat deze tijdelijke ongelijke behandeling objectief gerechtvaardigd is. Aan de ene kant is sprake van een strikt tijdelijk verschil in behandeling als gevolg van logistieke en organisatorische omstandigheden. Aan de andere kant is sprake van een verschil in behandeling, wat voortvloeit uit een gewijzigd inzicht van de wetgever binnen de hem toekomende ruime beleidsvrijheid over de keuze van de te hanteren leeftijdsgrens. Ook dit beroep op ongerechtvaardigde ongelijke behandeling slaagt niet.

---

165 CRvB 5 juni 2001, 98/5313 AAW/WAO + 00/4575 AAW/WAO, LJN [AB3231](#), USZ 2001, 203.

4 LITERATUURLIJST

Advies Commissie Arbeidsparticipatie 2008

Naar een toekomst die werkt. Advies Commissie Arbeidsparticipatie van 16 juni 2008.

Coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie 2007
Coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie van 7 februari 2007.

Gerards 2002

J.H. Gerards, Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel: een rechtsvergelijkend onderzoek naar een algemeen toetsingsmodel (diss. Universiteit Maastricht), Den Haag: SDU 2002.

Pensioenakkoord voorjaar 2010

Pensioenakkoord voorjaar 2010, uitgebracht door de Stichting van de Arbeid op 4 juni 2010.

SCP-rapport Beter aan het werk 2007

Beter aan het werk. Trendrapportage ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en werkhervatting (rapport van september 2007), Den Haag: SCP 2007.

SER-advies Toekomstbestendigheid Werkloosheidswet 2005

Advies Toekomstbestendigheid Werkloosheidswet (advies van 15 april 2005, SER 05/05), Den Haag: SER 2005.

Najaarsoverleg 5 november 2004

Najaarsoverleg 5 november 2004 (publicatienr. 15/04), Den Haag: Stichting van de Arbeid 2004.

Uitwerkingsmemorandum Pensioenakkoord 2010 en Beleidsagenda 2020

Uitwerkingsmemorandum Pensioenakkoord 2010 en Beleidsagenda 2020 (publicatienr. 1/11), Den Haag: Stichting van de Arbeid 2011.

5 LIJST VAN AFKORTINGEN

AKW	Algemene Kinderbijslagwet
Anw	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
Art.	Artikel
AV	vereniging Alternatief voor Vakbond
AWW	Algemene Weduwen- en Wezenwet
CRvB	Centrale Raad van Beroep
EVRM	Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
GW	Grondwet
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOW	Wet inkomensvoorziening oudere werklozen
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
JB	Jurisprudentie Bestuursrecht
Jo.	Juncto levensloopregeling
LJN	Landelijk Jurisprudentie Nummer
m.nt.	met noot van
NJB	Nederlands Juristenblad
Par.	Paragraaf
PJ	Pensioen Jurisprudentie
RAR	Rechtspraak Arbeidsrecht
RSV	Rechtspraak Sociale Verzekeringen
SER	Sociaal-Economische Raad
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
SVB	Sociale Verzekeringsbank

TW	Toeslagenwet
USZ	Uitspraken Sociale Zekerheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VUT	vervroegde uittreding
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
Wajong-oud	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen werkloze werknemers
Wet IB 2001	Wet inkomstenbelasting 2001
Wet LB 1964	Wet op de loonbelasting 1964
Wet VPL	Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie
Wet VPS	Wet verevening pensioenrechten
Wet WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Wfsv	Wet financiering sociale verzekeringen
WGA	Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WGBL	Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand
ZW	Ziektewet

6 BIJLAGE: REGELINGEN DIE VERWIJZEN NAAR EEN GEBOORTEDATUM

Dit hoofdstuk bevat de tekst van artikelen die verwijzen naar een geboortedatum. De volgorde van de artikelen in dit hoofdstuk komt overeen met de volgorde in hoofdstuk 2. De verwijzingen naar geboortedata zijn dikgedrukt. De tekst van de artikelen is tekst die gold op 1 juli 2011.¹⁶⁶

6.1 Geboren in de jaren veertig

Art. 55 lid 1 AOW

Degene, die vóór het in werking treden van artikel 6 de leeftijd van 15, doch nog niet die van 65 jaar heeft bereikt, en die - al dan niet onafgebroken - gedurende zes jaren na de voleindiging van zijn 59ste levensjaar in Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten of in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba heeft gewoond, wordt voor de toepassing van het bepaalde in artikel 13, eerste lid, onderdeel a, gedurende het tijdvak, gelegen tussen de voleindiging van zijn 15de levensjaar en het in werking treden van artikel 6, geacht verzekerd te zijn geweest. Voor de toepassing van het bepaalde in de vorige volzin wordt, uitsluitend voor de vaststelling van de toeslag, bedoeld in artikel 8 met toepassing van het bepaalde in artikel 13, tweede lid, onderdeel a, de jongere echtgenoot van de pensioengerechtigde geacht het 59ste levensjaar te hebben voleindigd op dezelfde dag als de pensioengerechtigde.

Art. 2 lid 1 Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening

Recht op een eenmalige tegemoetkoming heeft de persoon:

- a. **die op 1 juli 2007 wordt aangemerkt als ongehuwde pensioengerechtigde in de zin van de Algemene Ouderdomswet;**
- b. die op 1 juli 2007 ingezetene is;
- c. die over het kalenderjaar 2005 een verzamelinkomen, bedoeld in artikel 2.18 van de Wet inkomstenbelasting 2001, heeft dat minder bedraagt dan twaalf maal 110% van het bruto-ouderdomspensioen dat hoort bij het netto-ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 9, zesde lid, onderdeel a, van de Algemene Ouderdomswet inclusief de netto-vakantie-uitkering, bedoeld in artikel 29, eerste lid, onderdeel b, van die wet zoals dat geldt op 1 juli 2005;
- d. wiens huwelijk ten minste 6 jaren heeft geduurd; en
- e. van wie het huwelijk, bedoeld in onderdeel d, geëindigd is door scheiding waarvan het tijdstip gelegen is voor 27 november 1981.

¹⁶⁶ Dit geldt niet voor de tekst van art. 2 lid 1 Tijdelijke regeling eenmalige tegemoetkoming pensioenverevening. Dit artikel is op 1 januari 2008 vervallen. Verder geldt dit niet voor art. 7a AOW. Dit artikel zal naar verwachting op 1 januari 2013 in werking treden.

Art. 20b lid 1 Wet LB 1964

In afwijking van artikel 20a, eerste lid, wordt indien de werknemer vóór 1 januari 1946 is geboren, de belasting over een loontijdvak van een jaar bepaald aan de hand van de volgende tabel (tarieftabel voor werknemers **geboren vóór 1 januari 1946**).

Bij een belastbaar loon van meer dan	maar niet meer dan	bedraagt de belasting het in kolom III vermelde bedrag, vermeerderd met het bedrag dat wordt berekend door het in kolom IV vermelde percentage te nemen van het gedeelte van het belastbare loon dat het in kolom I vermelde bedrag te boven gaat	
I	II	III	IV
-	€ 18 628	-	1,85%
€ 18 628	€ 33 485	€ 344	10,80%
€ 33 485	€ 55 694	€ 1 948	42%
€ 55 694	-	€ 11 275	52%

Art. 2.10a Wet IB 2001

In afwijking van artikel 2.10 wordt voor de belastingplichtige die **geboren is vóór 1 januari 1946** de belasting op het belastbare inkomen uit werk en woning (afdeling 3.1 respectievelijk afdeling 7.2) bepaald aan de hand van de volgende tabel.

Bij een belastbaar inkomen uit werk en woning van meer dan	maar niet meer dan	bedraagt de belasting het in kolom III vermelde bedrag, vermeerderd met het bedrag dat wordt berekend door het in kolom IV vermelde percentage te nemen van het gedeelte van het belastbare inkomen uit werk en woning dat het in kolom I vermelde bedrag te boven gaat	
I	II	III	IV
-	€ 18 628	-	1,85%
€ 18 628	€ 33 485	€ 344	10,80%
€ 33 485	€ 55 694	€ 1 948	42%
€ 55 694	-	€ 11 275	52%

Art. 8 lid 3 Wfsv

Het premie-inkomen wordt tot geen hoger bedrag in aanmerking genomen dan het als tweede vermelde bedrag in kolom II van de tarieftabel in artikel 2.10 van de Wet inkomstenbelasting 2001. In afwijking van de eerste volzin wordt het premie-inkomen van een premieplichtige die is **geboren vóór 1 januari 1946** tot geen hoger bedrag in aanmerking genomen dan het als tweede vermelde bedrag in kolom II van de tarieftabel in artikel 2.10a van de Wet inkomstenbelasting 2001.

Art. 5 lid 1 Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten

Van de verplichtingen, bedoeld in de artikelen 24, eerste lid, onderdeel b, onder 1°, 2° en 4°, en 26, eerste lid, onderdelen d, f en g, van de WW, of 30, eerste lid, van de Wet WIA, is vrijgesteld **de uitkeringsgerechtigde die 57,5 jaar of ouder is op 31 december 2003**, gedurende een periode van minimaal drie maanden gemiddeld ten minste 20 uur per week besteedt aan vrijwilligerswerk of mantelzorg en:

- a. wiens eerste werkloosheidsdag is gelegen voor 1 januari 2004;
- b. wiens eerste werkloosheidsdag is gelegen op of na 1 januari 2004, indien ten minste een jaar is verstreken gerekend vanaf de eerste werkloosheidsdag; of
- c. indien ten minste een jaar is verstreken gerekend vanaf de eerste dag waarop hij recht heeft op een WGA-uitkering en hij zijn resterende verdien capaciteit niet volledig benut, tenzij het UWV ten behoeve van die uitkeringsgerechtigde werkzaamheden laat verrichten met als doel de bevordering van de inschakeling in het arbeidsproces.

Art. 8 lid 1 Regeling vrijstelling verplichtingen sociale zekerheidswetten

Van de verplichtingen, bedoeld in de artikelen 24, eerste lid, onderdeel b, onder 1°, 2° en 4°, en 26, eerste lid, onderdelen d, f en g, van de WW, is vrijgesteld de werknemer:

- a. **die 57,5 jaar of ouder is op 1 mei 1999** en wiens eerste werkloosheidsdag gelegen is voor 1 januari 2004;
- b. **die 57,5 jaar of ouder is op 31 december 2003** en wiens eerste werkloosheidsdag gelegen is op of voor 1 januari 2003;
- c. voor wie op of na 1 januari 2004 recht op werkloosheidsuitkering ontstaat en die op de datum van het ontstaan van dat recht op grond van onderdeel a of b vrijgesteld is van de verplichtingen, bedoeld in de aanhef;
- d. **die 57,5 jaar of ouder is op 31 december 2003**, wiens eerste werkloosheidsdag is gelegen voor 1 januari 2004 en:
  - 1°. die onmiddellijk voorafgaande aan de eerste werkloosheidsdag een recht op uitkering had op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten of de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen dan wel een uitkering had die naar aard en strekking daarmee overeenkomt; of
  - 2°. die onmiddellijk voorafgaande aan de eerste werkloosheidsdag een recht op ziekingeld had op grond van de Ziektewet dat is ontstaan op of voor 1 januari 2003;
- e. **die 57,5 jaar of ouder is op 31 december 2003**, wiens eerste werkloosheidsdag is gelegen op of na 1 januari 2004 en die onmiddellijk voorafgaande aan de eerste werkloosheidsdag een recht op uitkering had op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen dan wel een uitkering die naar aard en strekking daarmee overeenkomt, dat is ontstaan op of voor 1 januari 2003.

Art. 14 lid 1 Anw

Recht op nabestaandenuitkering heeft de nabestaande die:

- a. een ongehuwd kind heeft, dat jonger is dan 18 jaar en niet tot het huishouden van e en ander behoort; of
- b. arbeidsongeschikt is
  - 1°. op en sedert de dag van overlijden van de verzekerde, of
  - 2°. op en sedert de laatste dag van de maand waarin hij niet meer voldoet aan de voorwaarde bedoeld in onderdeel a, en wiens arbeidsongeschiktheid na de onderscheidenlijk onder 1° en 2° bedoelde dag ten minste drie maanden voortduurt, dan wel ten aanzien van wie aannemelijk is dat de arbeidsongeschiktheid tenminste drie maanden na de vorenbedoelde dag zal voortduren; of
- c. **geboren is voor 1 januari 1950.**

Art. 16 lid 1 Anw

Het recht op nabestaandenuitkering eindigt, indien:

- a. niet langer aan de voorwaarden van artikel 14, eerste lid, onderdelen a en b, wordt voldaan, tenzij de nabestaande is **geboren voor 1 januari 1950**; of
- b. de nabestaande in het huwelijk treedt dan wel een gezamenlijke huishouding gaat voeren anders dan ten behoeve van de verzorging van een hulpbehoevende; of
- c. de nabestaande de 65-jarige leeftijd bereikt.

Art. 8 lid 1 AOW

De gehuwde pensioengerechtigde **die voor 1 januari 2015 recht heeft op ouderdomspensioen** en van wie de echtgenoot jonger is dan 65 jaar, heeft overeenkomstig de bepalingen van deze wet recht op een toeslag, tenzij, met inachtneming van artikel 11, het inkomen uit arbeid of overig inkomen van die echtgenoot meer bedraagt dan de volledige bruto-toeslag.

Art. 38c lid 1 en 2 Wet LB 1964

1. Voor een op 31 december 2004 bestaande regeling voor vervroegde uittreding als bedoeld in artikel 18i, zoals dit artikel op 31 december 2004 luidde, blijven tot en met 31 december 2005 de artikelen 11, 18g, 18i, 19, 19a, 19b, 19c en 19d, zoals die luiden op 31 december 2004, van toepassing en is artikel 32aa niet van toepassing.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid blijven de artikelen 11, 18g, 18i, 19, 19a, 19b, 19c en 19d, zoals die luiden op 31 december 2004, van toepassing en is artikel 32ba niet van toepassing voor een op 31 december 2004 bestaande regeling voor vervroegde uittreding als bedoeld in artikel 18i, zoals dit artikel op 31 december 2004 luidde, indien ingevolge die regeling na 31 december 2005 nog uitsluitend uitkeringen kunnen worden gedaan aan werknemers:
  - a. die voor 1 januari 2006 reeds een of meer uitkeringen ingevolge deze regeling genoten, of
  - b. **die voor 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt** en ten aanzien van wie de uitkeringen die ingevolge deze regeling worden gedaan worden herrekend ingeval de uitkeringen later ingaan dan op de in de regeling vastgestelde ingangsdatum, met dien verstande dat de verhoging van de uitkeringen niet lager is dan 50% van de verhoging van de uitkeringen bij een herrekening met inachtneming van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen.

Art. 38d lid 1 en 2 Wet LB 1964

1. Voor een op 31 december 2004 bestaande prepensioenregeling als bedoeld in artikel 38a, zoals dit artikel op 31 december 2004 luidde, blijft tot en met 31 december 2005 artikel 38a, zoals dit artikel luidde op 31 december 2004, van toepassing.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid blijft artikel 38a, zoals dit artikel luidde op 31 december 2004, van toepassing voor een op 31 december 2004 bestaande prepensioenregeling als bedoeld in artikel 38a, zoals dit artikel toen luidde, indien ingevolge die prepensioenregeling na 31 december 2005 nog uitsluitend uitkeringen kunnen worden gedaan:
  - a. ingevolge aanspraken die voor 1 januari 2006 zijn opgebouwd, of
  - b. aan **werknemers die voor 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt** mits:

1° de uitkeringen die ingevolge die prepensioenregeling worden gedaan met inachtneming van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen worden herrekend ingeval de uitkeringen later ingaan dan op de in de regeling vastgestelde ingangsdatum, en

2° de prepensioenregeling, met inachtneming van de in of krachtens artikel 38a, zoals dit artikel op 31 december 2004 luidde, gestelde normeringen en beperkingen, de mogelijkheid van deeltijdpensioen biedt.

Art. 38e lid 1 en 2 Wet LB 1964

1. Voor een op 31 december 2004 bestaande regeling voor ouderdomspensioen, als bedoeld in artikel 18a zoals dit artikel op 31 december 2004 luidde, blijft tot en met 31 december 2005 artikel 18a, zoals dit artikel luidde op 31 december 2004, van toepassing.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid blijft artikel 18a, zoals dit artikel luidde op 31 december 2004, van toepassing voor een **werknemer die voor 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt**.

Art. 38f lid 1 en 2 Wet LB 1964

1. Voor een op 31 december 2004 bestaande regeling voor overbruggingspensioen als bedoeld in artikel 18e, zoals dit artikel op 31 december 2004 luidde, blijven tot en met 31 december 2005 de artikelen 18, 18e en 18g, zoals deze luiden op 31 december 2004, van toepassing.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid blijven de artikelen 18, 18e en 18g, zoals deze luiden op 31 december 2004, van toepassing voor een **werknemer die voor 1 januari 2005 de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt**.

Art. XIII onderdeel d Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling

In afwijking in zoverre van artikel 19g, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, zoals dat artikel op 1 januari 2006 luidt, kunnen voor **werknemers die op 31 december 2005 de leeftijd van 51 jaar maar niet de leeftijd van 56 jaar hebben bereikt**, in het kalenderjaar meer aanspraken ontstaan dan overeenkomt met 12 procent van het loon van het jaar, voorzover de totale aanspraken aan het einde van het kalenderjaar door de in het kalenderjaar opgebouwde aanspraken een periode van extra verlof van 2,1 jaar niet te boven gaan.

Art. 12.5 Uitvoeringsregeling loonbelasting

In afwijking in zoverre van artikel 5.6 kunnen voor **werknemers die op 31 december 2005 de leeftijd van 51 jaar maar niet de leeftijd van 56 jaar hebben bereikt**, in het kalenderjaar meer aanspraken ontstaan dan overeenkomt met 12% van het loon van het jaar, voor zover de totale aanspraken aan het einde van het kalenderjaar door de in het kalenderjaar opgebouwde aanspraken een periode van extra verlof van 2,1 jaar niet te boven gaan.

6.2 Geboren in de jaren vijftig

Art. 3 lid 1 IOW¹⁶⁷

Recht op uitkering op grond van deze wet heeft de persoon:

- a. **wiens eerste dag van werkloosheid tussen 30 september 2006 en 1 juli 2011 ligt;**
- b. **die op die dag 60 jaar of ouder is;**
- c. die op die dag voldeed aan de voorwaarden voor duurverlenging, bedoeld in artikel 42, tweede lid, van de Werkloosheidswet, en
- d. op wie geen uitsluitingsgrond van toepassing is als bedoeld in artikel 6.

Art. 3a lid 1 IOW¹⁶⁸

Recht op een uitkering op grond van deze wet heeft tevens de persoon:

- a. **voor wie tussen 31 december 2007 en 1 juli 2011 recht is ontstaan op de loongerelateerde uitkering van de WGA-uitkering;**
- b. **die op de dag dat het recht op de loongerelateerde uitkering van de WGA-uitkering ontstond 60 jaar of ouder is,** en
- c. op wie geen uitsluitingsgrond als bedoeld in artikel 6 van toepassing is.

Art. 29d lid 1 ZW

De werknemer die is **geboren voor 8 juli 1954** en die onmiddellijk voorafgaand aan een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 3, 4 of 5 gedurende ten minste 52 weken recht had op een uitkering op grond van hoofdstuk II van de Werkloosheidswet, heeft vanaf de eerste dag van zijn ongeschiktheid tot werken wegens ziekte recht op ziekengeld over perioden van ongeschiktheid tot werken wegens ziekte die zijn aangevangen in de vijf jaren na aanvang van zijn dienstbetrekking. (...)

Art. 66a Anw

1. Een persoon, wiens echtgenoot overlijdt binnen drie jaar na inwerkingtreding van deze wet, wordt aangemerkt als **geboren voor 1 januari 1950**.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt een persoon uitsluitend als nabestaande aangemerkt, indien hij:
  - a. is **geboren op of na 1 januari 1950 en voor 1 juli 1956;**
  - b. op de dag van overlijden was gehuwd met de persoon die nadien is overleden, waarbij artikel 3, buiten toepassing blijft; en
  - c. overigens ter zake van het overlijden van zijn echtgenoot, indien dat overlijden zou hebben plaatsgevonden op de dag voor inwerkingtreding van deze wet, recht zou hebben gehad op een weduwenpensioen op grond van de Algemene Weduwen- en Wezenwet.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden in afwijking van het eerste lid regels gesteld waarbij een persoon die voldoet aan die regels alsmede aan het tweede lid, doch wiens echtgenoot overlijdt op of na de dag gelegen drie jaar na de dag van inwerkingtreding van deze wet, wordt aangemerkt als **geboren voor 1 januari 1950**.

167 Het kabinet is van plan om de leeftijdsgrens in de IOW aan te passen en de IOW beschikbaar te stellen voor werklozen die geboren zijn voor 1 januari 1956, zie *Kamerstukken II 2010/11, 30 413, nr. 157, p. 10* en *Kamerstukken II 2011/12, 33 046, nr. 2*.

168 Zie opmerking in de vorige noot.

Deze regels hebben in elk geval betrekking op de periode waarbinnen en de voorwaarden waaronder een aanvraag om als zodanig te worden aangemerkt bij de Sociale verzekeringsbank moet worden ingediend en op de hoogte van een daartoe verschuldigde bijdrage. Daarnaast hebben deze regels betrekking op de door de Sociale verzekeringsbank verschuldigde vergoeding aan derden in verband met door hen gemaakte kosten ten behoeve van de uitvoering van de in de eerste zin bedoelde algemene maatregel van bestuur.

Art. 34 lid 4 en 5 WAO

4. Onverminderd het in deze wet terzake van herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering bepaalde wordt ten aanzien van **personen die na 1 juli 1954 zijn geboren**, op een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepaald tijdstip door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen bezien of er in verband met wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. Het tijdstip kan voor verschillende groepen van personen verschillend worden vastgesteld. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de eerste zin niet van toepassing is op bepaalde groepen van personen.
5. Ten aanzien van **personen die na 1 juli 1954 maar voor 2 juli 1959 zijn geboren** en die voor 22 februari 2007 op grond van het vierde lid zijn herbeoordeeld, wordt door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen bezien of er per 22 februari 2007 in verband met een wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening, heropening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. De eerste zin is niet van toepassing op personen die op 22 februari 2007 reeds in de hoogste arbeidsongeschiktheidsklasse zijn ingedeeld.

Art. 35 lid 5 en 6 WAZ

5. Onverminderd hetgeen in deze wet terzake van herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering is bepaald wordt ten aanzien van **personen die na 1 juli 1954 zijn geboren**, op een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepaald tijdstip door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen bezien of er in verband met wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. Het tijdstip kan voor verschillende groepen van personen verschillend worden vastgesteld. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de eerste zin niet van toepassing is op bepaalde groepen van personen.
6. Ten aanzien van **personen die na 1 juli 1954 maar voor 2 juli 1959 zijn geboren** en die voor 22 februari 2007 op grond van het vijfde lid zijn herbeoordeeld, wordt door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen bezien of er per 22 februari 2007 in verband met een wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening, heropening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. De eerste zin is niet van toepassing op personen die op 22 februari 2007 reeds in de hoogste arbeidsongeschiktheidsklasse zijn ingedeeld.

Art. 3:28 lid 5 en 6 Wajong

5. Onverminderd hetgeen in deze wet terzake van herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering is bepaald wordt ten aanzien van **personen die na 1 juli 1954 zijn geboren**, op een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur bepaald tijdstip door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen bezien of er in verband met wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. Het tijdstip kan voor verschillende groepen van personen verschillend worden vastgesteld. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de eerste zin niet van toepassing is op bepaalde groepen van personen.
6. Ten aanzien van **personen die na 1 juli 1954 maar voor 2 juli 1959 zijn geboren** en die voor 22 februari 2007 op grond van het vijfde lid zijn herbeoordeeld, wordt door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen bezien of er per 22 februari 2007 in verband met een wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening, heropening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. De eerste zin is niet van toepassing op personen die op 22 februari 2007 reeds in de hoogste arbeidsongeschiktheidsklasse zijn ingedeeld.

Art. 12a lid 1 en 2 Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten

1. De artikelen 2, 6, 9, 10 en 11, zoals die luiden op de dag voor inwerkingtreding van het besluit van 18 augustus 2004 tot wijziging van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten met betrekking tot de te duiden functies alsmede in verband met de introductie van een maatmaninkomensgarantie en enkele andere onderwerpen (Stb. 434), blijven van toepassing op een recht op uitkering met een ingangsdatum voor of op die dag indien betrokkene **voor of op 1 juli 1959 is geboren**.
2. In afwijking van het eerste lid is artikel 9, onderdeel a, laatste zin, van toepassing op een recht op uitkering als bedoeld in het eerste lid van de betrokkene die **voor of op 1 juli 1959 is geboren**.

Art. 1 lid 1 Besluit eenmalige herbeoordelingen arbeidsongeschiktheidswetten

Het tijdstip, bedoeld in de artikelen 34, vierde lid, van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, 35, vijfde lid, van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen en artikel 3:28, vijfde lid, van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten, waarop door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen wordt bezien of er in verband met wijziging van de mate van arbeidsongeschiktheid gronden zijn voor herziening of intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt als volgt vastgesteld:

- a. ten aanzien van personen **geboren op of na 1 juli 1956**: een tijdstip gelegen in de periode van 1 oktober 2004 tot en met 31 december 2006;
- b. ten aanzien van personen **geboren tussen 1 juli 1954 en 1 juli 1956**: een tijdstip gelegen in de periode van 1 oktober 2006 tot en met 30 juni 2007.

Art. 7a AOW

1. De pensioengerechtigde leeftijd en de aanvangsleeftijd zijn voor personen die voor 1 januari 2020 de leeftijd van 65 jaar bereiken, 65, respectievelijk 15 jaar.
2. De pensioengerechtigde leeftijd en de aanvangsleeftijd zijn voor personen die op of na 1 januari 2020 de leeftijd van 65 jaar bereiken, 66, respectievelijk 16 jaar.

3. De verdere verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd en de aanvangsleeftijd wordt na afloop van iedere periode van vijf kalenderjaren, voor de eerste maal uiterlijk op 1 januari 2014, bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld volgens de volgende formule:
- $$V = (L - 18,26) - (P - 65)$$
- waarbij:
- V staat voor het aantal jaren waarmee de pensioengerechtigde leeftijd respectievelijk aanvangsleeftijd wordt verhoogd;
  - L staat voor de geraamde macro gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd in het kalenderjaar van verhoging;
  - P staat voor de pensioengerechtigde leeftijd in het kalenderjaar voorafgaande aan het kalenderjaar van verhoging.
- Indien V negatief is of voor afronding minder dan 1 bedraagt, wordt deze gesteld op 0. Indien V voor afronding 1 of meer bedraagt, wordt deze gesteld op 1.
4. De verhoging, bedoeld in het derde lid, treedt telkens in werking 11 jaar na de uiterste datum van vaststelling, bedoeld in het derde lid, voor de eerste maal met ingang van 1 januari 2025.
5. De ramingen van de macro gemiddelde levensverwachting, bedoeld in het derde lid, worden uitgevoerd en bekendgemaakt door het CBS.

6.3 Geboren in de jaren zestig

Art. 8.9 lid 2 Wet IB 2001¹⁶⁹

Ten aanzien van de belastingplichtige die **geboren is vóór 1 januari 1972** en ten aanzien van de belastingplichtige tot wiens huishouden in het kalenderjaar gedurende meer dan zes maanden een kind behoort dat bij de aanvang van het kalenderjaar de leeftijd van 6 jaar niet heeft bereikt en gedurende die tijd op hetzelfde woonadres als de belastingplichtige staat ingeschreven in de basisadministratie persoonsgegevens, wordt voor de bepaling van het toetsniveau de algemene heffingskorting voor 100% in aanmerking genomen.

6.4 Geboren in de jaren zeventig

Art. 3 TW

Vanaf 1990 heeft een gehuwde wiens echtgenoot is **geboren na 31 december 1971** geen recht op toeslag, tenzij tot zijn huishouden een eigen kind, aangehuwd kind of pleegkind behoort dat jonger is dan 12 jaar.

6.5 Geboren in de jaren negentig

Art. 41a AKW

Artikel 7, zoals dat artikel luidde op de dag voorafgaande aan de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel C, van de Wet van 4 februari 2010 tot wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet en de Algemene nabestaandenwet in verband met aanpassing aan

¹⁶⁹ Het Belastingplan 2012 wijzigt dit artikel, zie *Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 24 en 58*. Als gevolg van deze wijziging geldt de uitzondering op de afbouw van de uitbetaling van de algemene heffingskorting vanaf 2014 alleen nog voor personen geboren voor 1 januari 1963.

de invoering van een kwalificatieplicht in de Leerplichtwet 1969 en het aanbrengen van een aantal vereenvoudigingen in de Algemene Kinderbijslagwet alsmede enkele andere aanpassingen van die wet (Stb. 74) blijft van toepassing op het **kind, dat op 1 oktober 2009 de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt.**

Art. 26a Anw

Artikel 26, zoals dat artikel luidde op de dag voorafgaande aan de inwerkingtreding van artikel III, onderdeel B, de Wet van 4 februari 2010 tot wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet en de Algemene nabestaandenwet in verband met aanpassing aan de invoering van een kwalificatieplicht in de Leerplichtwet 1969 en het aanbrengen van een aantal vereenvoudigingen in de Algemene Kinderbijslagwet alsmede enkele andere aanpassingen van die wet (Stb. 74) blijft van toepassing op het **kind, dat voor 1 oktober 2009 de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt.**

Art. 41b lid 1 AKW

In afwijking van artikel 12, eerste lid, geldt voor een kind dat is **geboren vóór 1 januari 1995**, artikel 12, eerste tot en met vijfde lid, zoals dit op 31 december 1994 luidde.